

Ομάδες ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

► ΑΡΣΕΝΙΚΑ (ο / ένας)

Ονομαστική ενικού σε: **-ΑΣ, -ΗΣ, -ΟΥΣ, -ΕΣ, -ΕΑΣ**

άντρας	(→ άντρες)	ψαράς	(→ ψαράδες)
μαθητής	(→ μαθητές)	μανάβης	(→ μανάβηδες)
παππούς	(→ παππούδες)	συγγραφέας	(→ συγγραφείς)
καφές	(→ καφέδες)		

► ΘΗΛΥΚΑ (η / μια)

Ονομαστική ενικού σε: **-Α, -Η, -ΟΥ, -Ω**

κυρία	(→ κυρίες)	γιαγιά	(→ γιαγιάδες)
σκεπή	(→ σκεπές)	πόλη	(→ πόλεις)
αλεπού	(→ αλεπούδες)		
ηχώ			

► ΑΡΣΕΝΙΚΑ ή ΘΗΛΥΚΑ

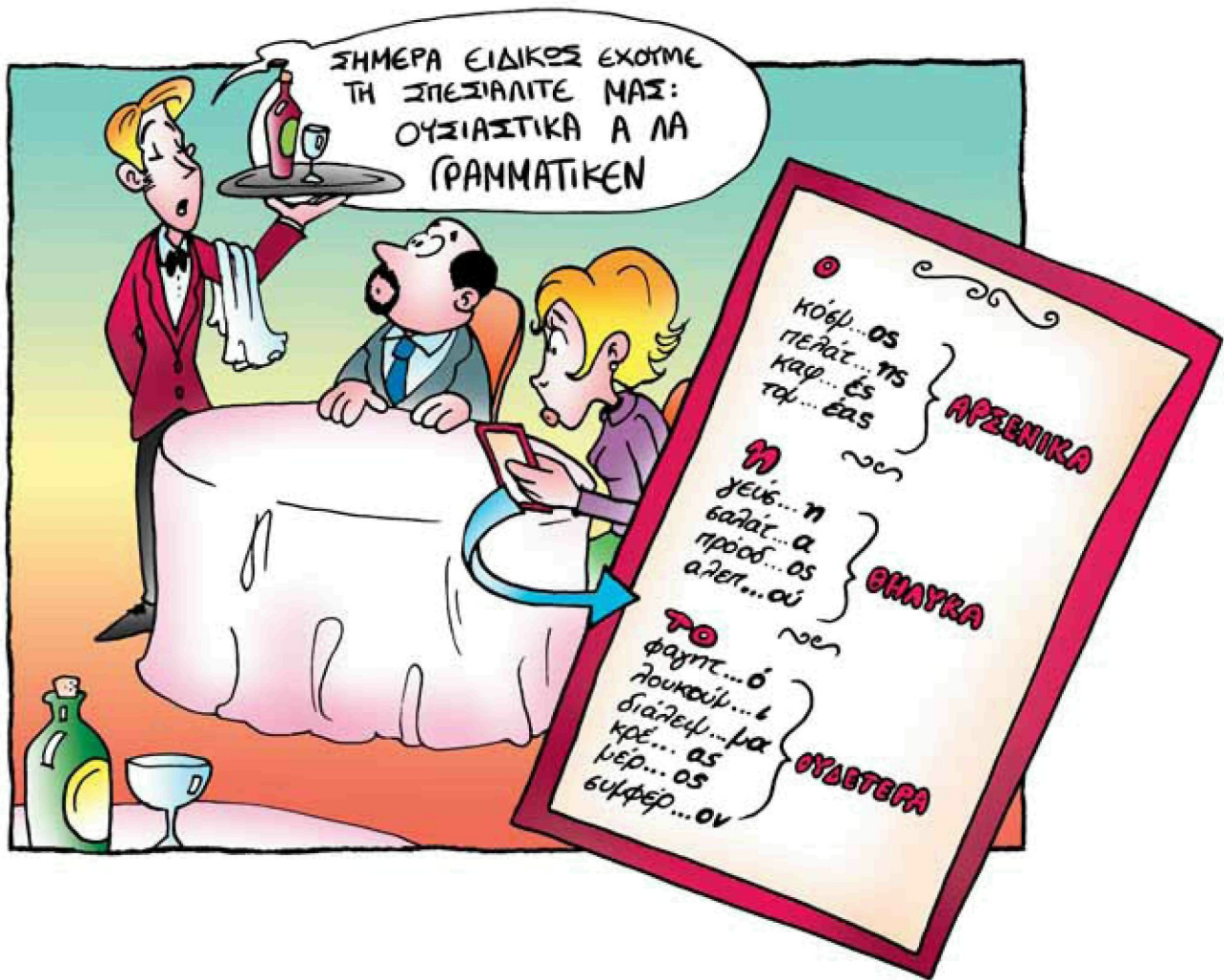
Ονομαστική ενικού σε: **-ΟΣ**

ο δρόμος	(→ οι δρόμοι)	η οδός	(→ οι οδοί)
----------	---------------	--------	-------------

► ΟΥΔΕΤΕΡΑ (το / ένα)

Ονομαστική ενικού σε: **-Ο, -Ι, -ΜΑ, -ΟΝ, -ΟΣ, -ΩΣ, -Υ**

βουνό	(→ βουνά)		
παιδί	(→ παιδιά)		
μάθημα	(→ μαθήματα)		
προϊόν	(→ προϊόντα)	φωνήεν	(→ φωνήεντα)
λάθος	(→ λάθη)	γεγονός	(→ γεγονότα)
καδεστώς	(→ καδεστώτα)		
δάκρυ	(→ δάκρυα)	οξύ	(→ οξέα)

 ο	 η	 το
κόσμ...ος...	γεύσ...η...	φαγητ...ό...
πελάτ...ης...	σαλάτ...α...	λουκούμ...ι...
καφ...ές...	πρόοδ...ος...	διάλειμ...μα...
τομ...έας...	αλεπ...ού...	κρέ...ας...
		μέρ...ος...
		συμφέρ...ον...

1. Αρσενικό, θηλυκό ή ουδέτερο;

Κοίταξε την κατάληξη και βάλε το άρθρο.

✓ ^ο πίνακας ^η ... καρέκλα ^{το} ... βιβλίο
..... τετράδιο περιβάλλον δασκάλα
..... μολύβι φως πρωί
..... δήκη καφές απόγευμα
..... μύτη μαρκαδόρος τάξη
..... ποτήρι λάδος πατέρας
..... υπολογιστής οδός κρέας
..... περιοδικό φάκελος χάρτης
..... αέρας αυλή θρανίο
..... πρόγραμμα βράδυ γράμμα
..... οδηγός μαιμού παππούς
..... γιατρός αρχιτέκτονας συγγραφέας

Υπάρχουν κάποια ουσιαστικά που μπορούν να είναι και θηλυκά και αρσενικά; Ποια;

.....
.....

2. Τι δουλειά κάνουν;

α. Πες τι γιατρός είναι.

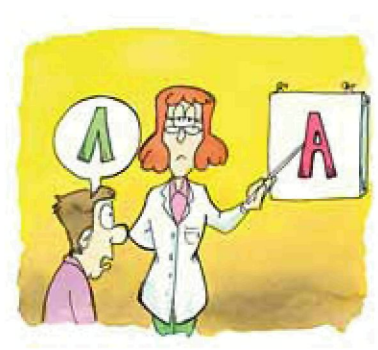
✓ Η κυρία Αντύπα είναι ψυχίατρος.

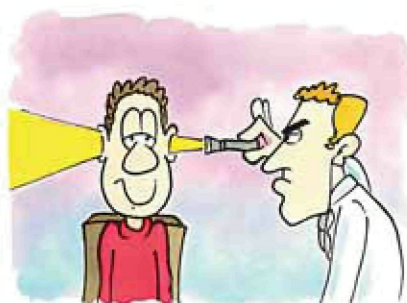
κυρία Αντύπα

κύριος Νυστέρης

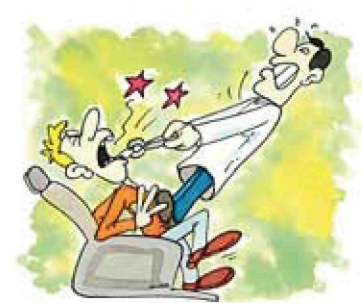
κυρία Σπύρου

κύριος Μαρίνος

κυρία Βελήκη

κύριος Γαλάνης

β. Πες τι δουλειά κάνουν, όπως στο παράδειγμα.

✓ Ο κύριος στην εικόνα 1 είναι συγγραφέας.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

1. Τέσσερις ελέφαντες σε ένα αυτοκίνητο

Διάβασε το διάλογο και απάντησε στις ερωτήσεις.

Ο Αλέξης διαβάζει σε ένα περιοδικό ένα άρθρο που του φαίνεται πολύ ενδιαφέρον. Η Ελένη όμως έχει κέφι για αστεία...

Αλέξης: Κοίτα, Ελένη, αυτός είναι ένας ασιατικός ελέφαντας και αυτός ένας αφρικανικός. Και οι δύο κινδυνεύουν, γιατί οι άνθρωποι τους κυνηγούν για τους χαυλιόδοντές τους.

Ελένη: Ξέρεις πώς χωράνε τέσσερις ελέφαντες σε ένα αυτοκίνητο;

Αλέξης: Καλά, εγώ σου μιλάω σοβαρά και συ μου λες ανέκδοτα;

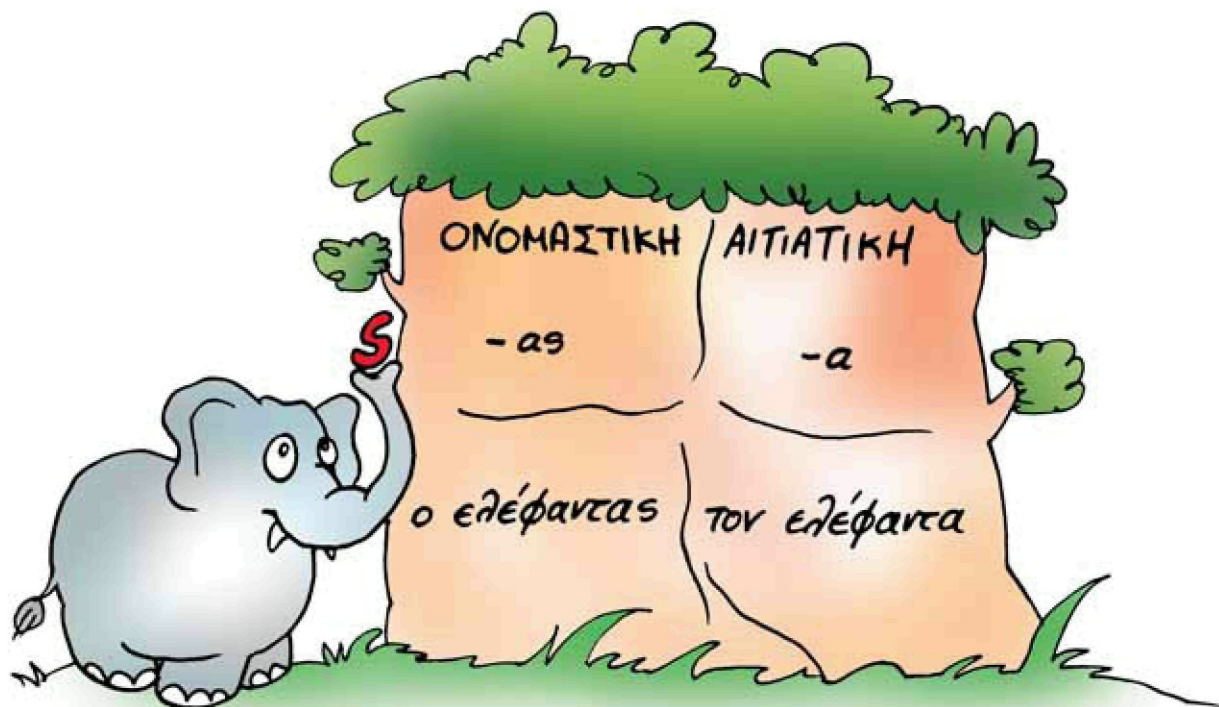
Ελένη: Δύο μπροστά και δύο στο πίσω κάθισμα φυσικά!

Αλέξης: Το ξέρεις ότι οι ελέφαντες μοιάζουν πολύ με τους ανθρώπους;

Ελένη: Φυσικά, αν ο άνθρωπος είναι 100 κιλά!

Αλέξης: Α, μου φαίνεται ότι σήμερα δεν πρόκειται να μιλήσω σοβαρά μαζί σου...

1. Ποιοι κινδυνεύουν από το κυνήγι;
2. Γιατί οι άνθρωποι κυνηγούν τους ελέφαντες;
3. Πόσα είδη ελεφάντων υπάρχουν;

2. Οι γίγαντες με τη μεγάλη καρδιά

Εδώ είναι ένα απόσπασμα από το άρθρο που διάβασε ο Αλέξης. Συμπλήρωσε τα κενά με τη λέξη ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ στην ονομαστική ενικού ή πληθυντικού.

Προσοχή στο άρθρο!

..... μοιράζονται αρκετά χαρακτηριστικά με τους ανθρώπους. Έχουν περίπου την ίδια διάρκεια ζωής, η οποία χωρίζεται όπως και των ανθρώπων σε τρία στάδια: το βρεφικό, το εφηβικό και το ενήλικο.

..... έχουν επίσης αρκετά κοινά στοιχεία με τον ανθρώπινο χαρακτήρα. Σαν κι εμάς, συνειδητοποιούν την έννοια της οικογένειας και του θανάτου. Κάθε έχει το δικό του χαρακτήρα.

Υπάρχουν όμως και διαφορές. χρησιμοποιούν υποήχους για την επικοινωνία τους που οι άνθρωποι δεν ακούν, έχουν καταπληκτική ακοή και μπορούν να ακούσουν το κλότσημα μιας μπάλας από χιλιόμετρα και βεβαίως είναι γνωστοί για τη μνήμη τους, η οποία ξεπερνά κατά πολύ τη δική μας.

Γεωτρόπιο, τεύχος 144 (με αλλαγές)

3. Μαθητές και... μαθητές!

α. Συμπλήρωσε τα κενά με τη λέξη ΜΑΘΗΤΗΣ και δες τι σκέφτεται ο Αλέξης.

β. Εσείς τι νομίζετε για τον Αλέξη;

ελέφαντ...ας... ελέφαντ...ες... χάρτ...ης... χάρτ...ες...

4. Από τον ενικό στον πληθυντικό και το αντίστροφο

✓ ελέφαντας	➔	ελέφαντες	✓ γίγαντες	➔	γίγαντας
ταμίας	➔		ήρωες	➔	
κανόνας	➔		χειμώνες	➔	
πίνακας	➔		χάρακες	➔	
αναπήρας	➔		μήνες	➔	

✓ μαθητής	➔	μαθητές	✓ νικητές	➔	νικητής
εργάτης	➔		πολίτες	➔	
πωλητής	➔		βιβλιοπώλες	➔	
πελάτης	➔		τραγουδιστές	➔	
ναύτης	➔		ενοικιαστές	➔	

5. Ποιος δάγκωσε ποιον;

α. Διάβασε τι έγινε χτες στη γιορτή της Ελένης και συμπλήρωσε τα ονόματα στο σκίτσο.

1. Η Μυρτώ γνώρισε το Γιάννη στην Ελένη.
2. Ο σκύλος δάγκωσε τον Κώστα.
3. Η γάτα τρόμαξε το Μιχάλη.
4. Ο Κοσμάς έσπρωξε το Λάκη κι έπεσε.
5. Η Ειρήνη έβγαλε φωτογραφία τον Αλέξη και τη Μαρίνα.
6. Η Μαρία χόρεψε με το Σάκη.
7. Η Μαρίνα φίλησε τον Αλέξη.
8. Ο Πέτρος έπεσε από το φράχτη.

β. Κοίταξε πάλι το σκίτσο και την άσκηση 5α και πες αν οι προτάσεις που ακολουθούν είναι σωστές ή λάθος. Διόρθωσε αυτές που είναι λάθος.

1. Έσπρωξε το Λάκη ο Κοσμάς.
2. Ο Κοσμάς έπεσε κάτω.
3. Δάγκωσε το σκύλο ο Κώστας.
4. Έβγαλε φωτογραφία ο Αλέξης την Ειρήνη.
5. Τρόμαξε το Μιχάλη η γάτα.
6. Φίλησε τη Μαρίνα ο Αλέξης.

6. Είναι... αλλού!!

Κάνε προτάσεις με τις λέξεις που δίνονται, όπως στο παράδειγμα.

- ✓ διευθυντής / φωνάζει / ταμίας / μιλάει με / πελάτης
➔ Ο διευθυντής φωνάζει τον ταμία, αλλά ο ταμίας μιλάει με τον πελάτη.

1. ενοικιαστής / τηλεφωνεί σε / ιδιοκτήτης / είναι με / μεσίτης

➔

2. ελεγκτής / ρωτάει / επιβάτης / κοιτάει / ένας αστυφύλακας

➔

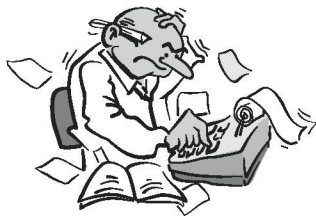
3. ράφτης / μιλάει σε / πελάτης / κοιτάει / καθρέφτης

➔

7. Συμπλήρωσε...

α. ...τον πίνακα (με το κατάλληλο ουσιαστικό)

ο κανόνας	οι	ο	οι μαθητές
τον	τους κανόνες	τον μαθητή	τους
ο	οι ταμίες	ο ναύτης	οι
τον ταμία	τους	τον	τους ναύτες

β. ...τις προτάσεις (με ένα ρήμα).

1. Τι τον ταμία;
2. Πού ο ταμίας;
3. Εδώ οι μαθητές.
4. Εγώ τους μαθητές.

8. Θέλω, θέλω, θέλω!

Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο της λέξης που δίνεται στην παρένθεση.

1. – Μαμά, θέλω (υπολογιστής).
– Δε χρειάζεσαι, έχετε στο σχολείο.
2. – Μαμά, θέλω (ανεμιστήρας).
– Δεν κάνει καλό, μπορεί να κρυώσεις με
3. – Μαμά, θέλω (καθρέφτης).
– Κι άλλο; Έχουμε πολλούς στο σπίτι.
4. – Μαμά, θέλω (καθηγητής) για ιδιαίτερα.
– Μπορείς και χωρίς Να διαβάζεις μόνη σου!

Τα προβλήματα των μαθητών

Μαμά: Ελένη, πες στον Αλέξη να πάει να πάρει ψωμί.

Ελένη: Λίγο δύσκολο: Το μυαλό του Αλέξη τώρα είναι στους ελέφαντες και όχι στο φούρνο.

Μαμά: Ορίστε;

Ελένη: Λέω, του Αλέξη του κόλλησε να μάθει ό,τι μπορεί για τους ελέφαντες και είναι στη βιβλιοθήκη. Νομίζω ότι σύντομα θα μας πει πως θα πάει στην Αφρική να υιοθετήσει κανέναν...

Μαμά: Κατάλαβα! Καινούργια τρέλα πάλι; Και του έχω πει, η δουλειά ενός καλού μαθητή είναι να κοιτάει τα μαθήματά του... Αυτός τίποτα! Αλλά και συ δεν πας πίσω! Πάλι στο τηλέφωνο ήσουν;

Ελένη: Αχ, μαμά, δεν καταλαβαίνεις τα προβλήματα των σημερινών μαθητών! Χρειάζονται πολλά τηλεφωνήματα για να λυθούν!!...

Λέγε τίποσ είναι το σίγμα:
του μαθητή ή του ελέφαντα;
Αφού και οι δύο το χάνουν, και
στη γενική και στην αιτιατική!

Μαμά, ζέρομε κανέναν
καλό ψυχίατρο; Έστω κάποιον
αντι-ελεφαντολόγο;

11. Φτιάξε φράσεις όπως στο παράδειγμα.

✓ μέρες / μήνας → οι μέρες του μήνα - οι μέρες των μηνών

1. μισθός / εργάτης

→

2. δουλειά / αρχιτέκτονας

→

3. ερώτηση / μαθητής

→

4. λάθος / ταμίας

→

5. απόφαση / καθηγητής

→

6. βαλίτσες / τουρίστας

→

7. φωνή / λοχίας

→

8. κέρδος / παίκτης

→

9. χαρακτηριστικά / Έλληνας

→

12. Ελεφάντων συνέχεια...

α. Συμπλήρωσε τα κενά με τη λέξη ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ και διάβασε τη συνέχεια του άρθρου που ενδιέφερε τον Πέτρο.

Οι άνθρωποι σε πολλές περιοχές του κόσμου θεοποίησαν και τους θεώρησαν μυθικά πλάσματα. έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην ανθρώπινη ιστορία για χιλιάδες χρόνια. Χρησιμοποιήθηκαν σε μάχες, στη δουλειά και στη διασκέδαση. Την πρώτη αναφορά χρήσης τη συναντάμε σε κείμενα που γράφτηκαν πριν από 5500 χρόνια. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Αννίβα, που το 218 π.Χ. πέρασε με 38 τις Άλπεις για να πολεμήσει εναντίον της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

..... μπορεί να τρώνε πολύ, είναι όμως... χορτοφάγοι. Ένας μεγάλος ενήλικος χρειάζεται περίπου 450 κιλά φρέσκιας τροφής την ημέρα! Ένας από τους μεζέδες είναι οι φλούδες των δέντρων, που καταστρέφονται αν αυτό συμβαίνει πολύ συχνά.

..... ανήκουν σε μια ομάδα που είχε 350 είδη, μεταξύ αυτών και τα γνωστά μαμούθ. Το μέγεθος των πρώτων ήταν παρόμοιο με του σημερινού γουρουνιού. Μάλιστα, και στον ελλαδικό χώρο έχουν βρεθεί σκελετοί που, σε σχέση με τους σημερινούς , μοιάζουν με... νάνους! Για τους αρχαίους Έλληνες, τα κρανία που έβρισκαν έδωσαν αφορμή να δημιουργηθεί ο μύθος των Κυκλώπων. Κι αυτό γιατί η προβοσκίδα καταλήγει, στην ένωσή της με το κρανίο, σε μια τρύπα. Για τους Έλληνες, στο σημείο αυτό βρισκόταν το μεγάλο μάτι των Κυκλώπων.

Γεωτρόπιο, τεύχος 144 (με αλλαγές)

β. Δώσε έναν τίτλο σε κάθε παράγραφο.

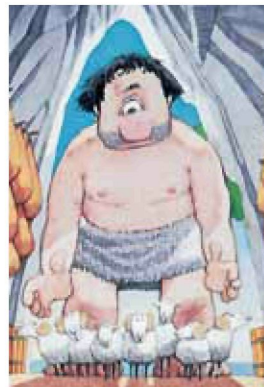
- 1:**
- 2:**
- 3:**

13. Όλα μαζί!

Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο των λέξεων. Μην ξεχάσεις και το κατάλληλο άρθρο!

1. Μας ζήτησε να γράψουμε όλα τα ρήματα από (ενεστώτας) σε (μέλλοντας).
2. (διευθυντής) ήταν εναντίον (εργάτης).
3. Η θεία μου παντρεύτηκε και σήμερα φεύγει για (μήνας) του μέλιτος.
4. (ελεγκτής) ελέγχουν τα εισιτήρια (επιβάτης).
5. Ρώτησαν (υπάλληλος) αν (αγοραστής) έμειναν ευχαριστημένοι από τα προϊόντα της εταιρείας τους.
6. Πολλοί (πρόσφυγας) ζουν σε άσχημες συνθήκες.
7. (επιχειρηματίας) το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι το κέρδος!
8. Σε πολλές περιοχές (Καναδάς) η θερμοκρασία κατεβαίνει πολλούς βαθμούς κάτω από το μηδέν.
9. Η Ακρόπολη χτίστηκε 5ο (αιώνας) π.Χ.
10. Λένε ότι αν σπάσει (καθρέφτης) θα έχεις επτά χρόνια γρουσουζιά.
11. Του ζήτησαν να βγάλει μια ακτινογραφία (δώρακας).
12. (προπονητής) είπε (αθλητής) να προσέχει να μην τραυματιστεί.
13. – Ήξερες ότι ο μύθος (Κύκλωπας) έχει σχέση με την προβοσκίδα (ελέφαντας);
– Όχι, εγώ νόμιζα ότι (Κύκλωπας) είχαν ένα μάτι, όχι προβοσκίδα!

ενικός

Ονομαστική	ο	αγώνας	ο	ταμίας	ο	γείτονας	ο	μαθητής	ο	επιβάτης
Γενική	του	αγώνα	του	ταμιά	του	γείτονα	του	μαθητή	του	επιβάτη
Αιτιατική	τον	αγώνα	τον	ταμιά	το	γείτονα	το	μαθητή	τον	επιβάτη
Κλητική	-	αγώνα	-	ταμιά	-	γείτονα	-	μαθητή	-	επιβάτη

πληθυντικός

Ονομαστική	οι	αγώνες	οι	ταμίες	οι	γείτονες	οι	μαθητές	οι	επιβάτες
Γενική	των	αγώνων	των	ταμιών	των	γειτόνων	των	μαθητών	των	επιβατών
Αιτιατική	τους	αγώνες	τους	ταμίες	τους	γείτονες	τους	μαθητές	τους	επιβάτες
Κλητική	-	αγώνες	-	ταμίες	-	γείτονες	-	μαθητές	-	επιβάτες

1. Νιώθω μοναξιά!...

Ο Πετράκης συζητάει με τον ξάδερφό του για ένα πρόβλημά του. Διάβασε το διάλογο και πες ποιο είναι το πρόβλημα που έχει και τι του προτείνει ο ξάδερφός του.

Πετράκης: ...Τώρα όλοι οι φίλοι μου έχουν πάει διακοπές και εγώ νιώθω μοναξιά. Δεν έχω με ποιον να κουβεντιάζω, με ποιον να κάνω φασαρία... Η αδερφή μου έχει τις φίλες της, αυτές δεν πήγαν πουθενά, και είναι κάθε μέρα στην πλατεία και στις κούνιες.

Πέτρος: Γιατί δεν πηγαίνεις και συ μαζί τους;

Πετράκης: Τι; Να κάνω κούνια; Εγώ θέλω να παίζω μπάλα, όχι με τις κούκλες.

Πέτρος: Τότε βρες μια άλλη ασχολία. Φρόντισε την αυλή σας, στείλε κάρτες στους φίλους σου, άκουσε μουσική, διάβασε κανένα βιβλίο ή πήγαινε στην πλατεία και βρες καινούργιους φίλους. Πολλοί άνθρωποι νιώθουν μοναξιά, ξέρεις, αλλά δεν πρέπει να κάθονται και να στενοχωριούνται! Κάνε κάτι να γεμίσεις τις ώρες σου. Με τις δουλειές και το παιχνίδι, η μοναξιά θα φύγει. Ακόμα και αν νιώδεις νοσταλγία για τους φίλους σου που σου λείπουν, δε θα είσαι πια τόσο λυπημένος.

2. Γράψε τον άλλο αριθμό.

✓ η κούκλα → οι κούκλες

✓ τις κούνιες → την κούνια

1. η πλατεία →

6. οι ώρες →

2. την ασχολία →

7. οι φίλες →

3. τη μουσική →

8. τις κάρτες →

4. η αυλή →

9. τις βόλτες →

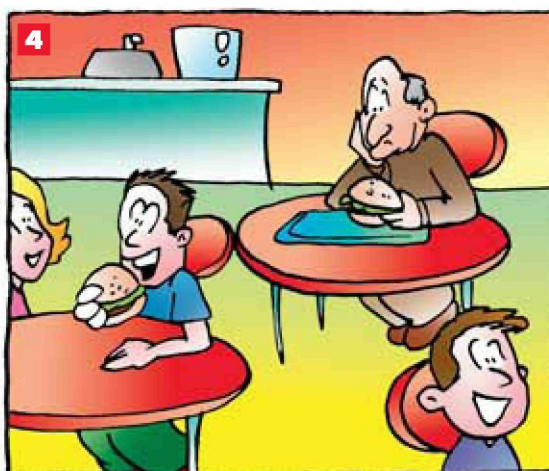
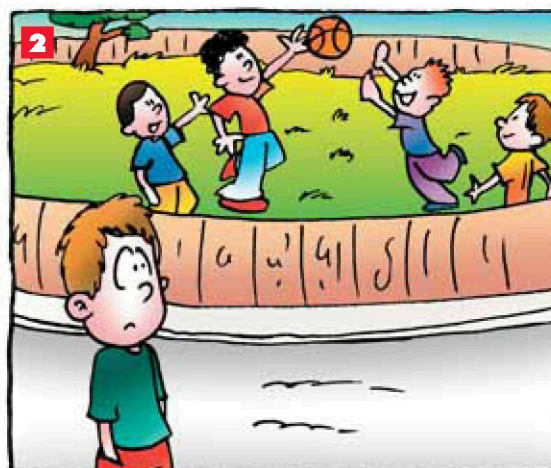
5. η φασαρία →

10. οι μπάλες →

3. Κάνουμε παρέα;

Κοίταξε τα σκίτσα και πες ποιοι από αυτούς τους ανθρώπους μπορεί να αισθάνονται μοναξιά και τι θα μπορούσες να κάνεις για να τους βοηθήσεις.

4. Κάνε προτάσεις με τις λέξεις που δίνονται, όπως στο παράδειγμα.

✓ Μαρία / και / Ειρήνη / είναι / αδερφή

➔ Η Μαρία και η Ειρήνη είναι αδερφές.

1. Ελένη / ρωτάει / μητέρα / της / γιατί / αργούν / διακοπές

➔

2. σε / όλος / εκδρομή / πηγαίνει / με / φίλη / της

➔

3. παρέα / Πετράκης / είναι / σε / εξοχή

➔

4. παιδιά / κοιτάζουν / βιτρίνα / των καταστημάτων

➔

5. είπαμε / σε / φίλη / μας / να έρδουν / σε / γιορτή / μας

➔

6. λυπήθηκε / που / έχασε / όλος / γόμα / της

➔

5. Συμπλήρωσε τα κενά με ένα ρήμα!

✓ Μου οι φίλες μου!

1. Πού τις πρωινές εφημερίδες;
2. Πού οι εφημερίδες;
3. τις νοσοκόμες.
4. Η κυρία Ζωή μια πολύ καλή νοσοκόμα.
5. Γιατί την αδερφή σου;
6. μοναξιά!

ΘΗΛΥΚΑ ΣΕ -ας και -ης / γενική ενικού και πληθυντικού

6. Βλέπω και καταλαβαίνω.

α. Κοίταξε τα σήματα / σύμβολα που ακολουθούν και πες ποιο είναι...

1. ...της ειρήνης.

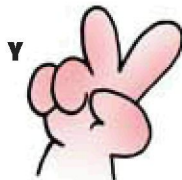
2. ...της νίκης.

3. ...της αναρχίας.

4. ...της ανακύκλωσης.

5. ...της πυρηνικής ενέργειας.

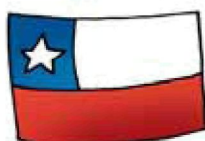

6. ...της καρδιάς (και της αγάπης).

β. Αναγνωρίζεις τις σημαίες; Πες ποιας χώρας είναι η καθεμία.

η σημαία της

η σημαία της

η σημαία της

η σημαία της

η σημαία της

η σημαία της

η σημαία της

η σημαία της

η σημαία της

η σημαία της

7. Ο ήλιος και το νερό

Ο Πετράκης ακολουθεί τη συμβουλή του Πέτρου: διαβάζει για να ξεχάσει τη μοναξιά του. Τι; Ένα παραμύθι από τη Νιγηρία. Ξέρεις πού είναι η Νιγηρία; Μπράβο! Ξέρεις και ποια από τα υπογραμμισμένα ουσιαστικά είναι σε γενική;

Μια φορά και έναν καιρό, τότε που όλα πάνω στη γη ήταν αλλιώς, ο ήλιος και το νερό έκαναν παρέα. Ο ήλιος πήγαινε συχνά επίσκεψη στο νερό, αλλά το νερό ποτέ δεν είχε πάει στο σπίτι του ήλιου.

«Γιατί δεν έρχεσαι ποτέ στο παλάτι μου;» ρώτησε μια μέρα ο ήλιος.

«Δεν μπορώ, ήλιε μου, γιατί θα πρέπει να φέρω και όλους τους συγγενείς μου».

«Το παλάτι μου είναι μεγάλο και τους χωράει όλους» είπε ο ήλιος.

Έτσι το νερό μάζεψε όλους τους συγγενείς του και κίνησαν για το λαμπρό παλάτι του ήλιου. Ήταν το νερό της θάλασσας, το νερό των ποταμών, το νερό των πηγών και των λιμνών, το νερό των βροχών, των καταιγίδων... και τι δεν ήταν!

Όταν έφτασαν στο παλάτι, ο ήλιος κατέβηκε να τους υποδεχτεί. «Καλώς τους» πρόφτασε να πει. Και πριν τελειώσει, το νερό ξεχύθηκε στο παλάτι και άρχισε να πλημμυρίζει τα πρώτα πατώματα.

Ο ήλιος, ξαφνιασμένος, έτρεξε κι ανέβηκε στα τελευταία πατώματα, μα σε λίγο έβλεπε με τρόπο το νερό να γεμίζει το παλάτι του.

«Σου το είπα πως είμαστε πολλοί» του είπε το νερό, που έβλεπε τον ήλιο να χλωμιάζει όλο και περισσότερο. «Τώρα όμως δεν μπορούμε να κάνουμε πίσω».

Ο ήλιος έβλεπε το νερό να προχωρά και να γεμίζει και τα τελευταία πατώματα του παλατιού. Αναγκάστηκε να ανέβει στη στέγη. Το νερό όμως ξεχείλιζε και από τα κεραμίδια της στέγης. Τότε ο ήλιος κάνει ένα πήδημα και φρασαπ! ανεβαίνει στον ουρανό! Από τότε άρχισε να μένει εκεί. Κι εκεί είναι ακόμα και σήμερα.

α. Υπάρχουν κι άλλα ουσιαστικά στο παραμύθι που είναι σε γενική. Μπορείς να τα βρεις και να τα γράψεις εδώ;

.....
.....

β. Ποια από τα ουσιαστικά σε γενική που υπάρχουν στο παραμύθι είναι δηλυκά;

.....
.....

8. Προσοχή στον τόνο!

Κοίταξε τους πίνακες και γράψε τον κανόνα!

δηλυκά σε -α

η θάλασσα	→	των θαλασσών
η χώρα	→	των χωρών
η μάζα	→	των μαζών

αλλά:

σε -ίδα	η εφημερίδα	→	των εφημερίδων
σε -άδα	η ομάδα	→	των ομάδων
σε -τητα	η ταυτότητα	→	των ταυτοτήτων
σε -όνα	η εικόνα	→	των εικόνων

Κανόνας:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

δηλυκά σε -η

η αυλή	→	των αυλών
η διακοπή	→	των διακοπών
η ανάγκη	→	των αναγκών
η τέχνη	→	των τεχνών
η νίκη	→	των χωρών

Κανόνας:

.....

.....

.....

9. Στον πληθυντικό

Άλλαξε τον αριθμό στις υπογραμμισμένες λέξεις, όπως στο παράδειγμα.

- ✓ το νερό της θάλασσας → το νερό των θαλασσών
1. τα μέλη της οικογένειας →
2. η αγάπη της μητέρας →
3. τα λουλούδια της αυλής →
4. το χρώμα της ζώνης →
5. το πέρασμα της ώρας →
6. το όνομα της γυναίκας →
7. τα βουνά της χώρας →
8. οι αριθμοί της σελίδας →

10. Φτιάξε προτάσεις.

Χρησιμοποίησε τις λέξεις που δίνονται, όπως στο παράδειγμα.

✓ ξέρεις / ονόματα / δύο / χώρα / Αφρικής;

→ Ξέρεις τα ονόματα δύο χωρών της Αφρικής;

1. πού / είναι / κιβώτιο / ταχύτητα / σε / αυτοκίνητο;

→

2. ομάδα / Ελπίδες / θα αγωνιστεί / εναντίον / ομάδα / Ιταλία

→

3. παίζουν / με / ελπίδα / νίκη

→

4. φως / λαμπάδα / φώτιζε / εκκλησία

→

5. μετά / έλεγχο / ταυτότητα / μαθητές / άρχισαν / να γράφουν / διαγώνισμα

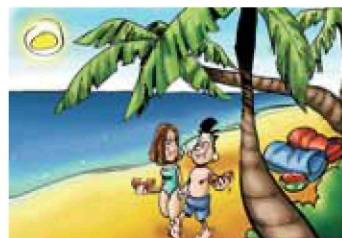
→

.....

11. Πες το κι αλλιώς!

Αντικατάστησε τις υπογραμμισμένες φράσεις με τις φράσεις σε παρένθεση.

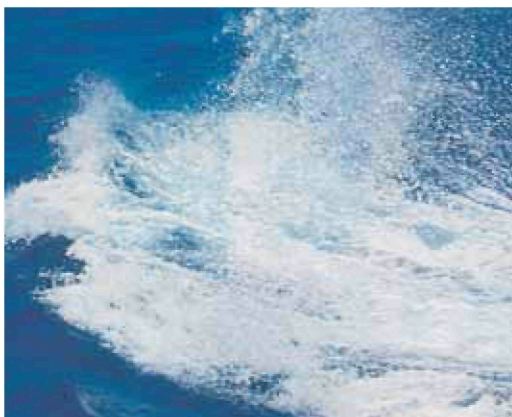
1. Οι πιο πολλές εφημερίδες πωλούνται στην Αθήνα (το μεγαλύτερο μέρος).
➔
2. Σχεδόν όλες οι ταινίες είναι αμερικανικής παραγωγής (η συντριπτική πλειοψηφία).
➔
3. Οι περισσότερες διαφημίσεις περιλαμβάνουν ανακρίβειες (σχεδόν το σύνολο).
➔
4. Οι περισσότερες πελάτισσες στα κέντρα αδυνατίσματος δηλώνουν απογοητευμένες με τα αποτελέσματα (η πλειοψηφία). ➔
5. Σε αυτή τη χώρα ελάχιστες γυναίκες βρίσκουν δουλειά (η μειοψηφία).
➔
6. Στην Αττική πολύ λίγες παραλίες δεν έχουν βίλες ή μαγαζιά (μόνο ένας μικρός αριθμός).
➔
7. Σχεδόν καμιά εταιρεία δεν κάνει απολύσεις (μια ελάχιστη μειοψηφία).
➔

ΘΗΛΥΚΑ ΣΕ -ας και -ης / όλες οι πτώσεις

12. Πηγή ζωής

Ο Πέτρος αποφάσισε να γίνει κι αυτός μέλος της WWF. Πώς; Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο των ουσιαστικών που είναι στην παρένθεση και διάβασε το κείμενο που... τον έπεισε να ασχοληθεί με την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

..... (θάλασσα) καλύπτουν τα δύο τρίτα
(επιφάνεια) του πλανήτη. Η Ελλάδα περιβάλλεται από (θάλασσα) και έχει 16.000 χιλιόμετρα ακτές. Από τα αρχαία χρόνια οι Έλληνες στράφηκαν σ(ε)
..... (θάλασσα) για (τροφή), (επικοινωνία) και εξερευνήσεις. Η θάλασσα είναι αναπόσπαστο μέρος (ιστορία) και του πολιτισμού (χώρα). Όμως οι ανδρώπινες (δραστηριότητα) απειλούν αυτή τη μοναδική πηγή (ζωή). Η προστασία (θάλασσα) είναι επιτακτική ανάγκη και χρειάζεται (βοήθεια) όλων μας.
..... (φάλαινα), τα δελφίνια, οι τόνοι είναι μερικά μόνο από τα είδη που απειλούνται. Και η εξαφάνισή τους μπορεί να έχει καταστροφικές (συνέπεια).

13. Ποιος κατοικεί εκεί;

Ο Πέτρος διάβασε για τη ζωή στους Πόλους της Γης. Η Μαρίνα τον ρωτάει μερικά πράγματα, αλλά αυτός δεν έχει όρεξη να της απαντήσει. Συμπλήρωσε τα κενά στο κείμενο που ακολουθεί και... λύσε εσύ τις απορίες της Μαρίνας!

Οι παγωμένες (θάλασσα) και η ξηρά (Αρκτική) και (Ανταρκτική) δεν είναι τόπος κατάλληλος για να ζήσουν συνηθισμένα ζώα. Εκεί κατοικούν πιγκουίνοι, (φώκια), (φάλαινα) καθώς και πολικές (αρκούδα). Αυτά τα ζώα είναι κατάλληλα εξοπλισμένα για να αντέχουν το κρύο. Το σώμα (πολική, αρκούδα), για παράδειγμα, είναι καλυμμένο από ένα στρώμα λίπους και πυκνό τρίχωμα για (προστασία).
 (πολική, αρκούδα) ζουν μόνο σ(ε) (Αρκτική), ενώ οι πιγκουίνοι μόνο σ(ε) (Ανταρκτική).
 (φάλαινα) κινούνται σε όλους τους ωκεανούς (Γη).
 Όσο για το φαγητό, (αρκούδα) –όπως και πολλές (φάλαινα)– τρώνε ψάρια και (φώκια)! Βέβαια τα μαυρά, τα νεογέννητα αρκουδάκια, τρέφονται με το γάλα (μητέρα) τους.

Ονομαστική	η	καρδιά	η	ώρα	η	μαθήτριά	η	αδερφή	η	πατρίδα	η	ταχύτητα
Γενική	της	καρδιάς	της	ώρας	της	μαθήτριας	της	αδερφής	της	πατρίδας	της	ταχύτητας
Αιτιατική	την	καρδιά	την	ώρα	τη	μαθήτριά	την	αδερφή	την	πατρίδα	την	ταχύτητα
Κλητική	-	καρδιά	-	ώρα	-	μαθήτριά	-	αδερφή	-	πατρίδα	-	ταχύτητα

Ονομαστική	οι	καρδιές	οι	ώρες	οι	μαθήτριες	οι	αδερφές	οι	πατρίδες		
οι	ταχύτητες											
Γενική	των	καρδιών	των	ωρών	των	μαθητριών	των	αδερφών	των	πατρίδων	των	ταχυτήτων
Αιτιατική	τις	καρδιές	τις	ώρες	τις	μαθήτριες	τις	αδερφές	τις	πατρίδες	τις	ταχύτητες

1. Η μαμά τα κάνει όλα!

α. Κοίταξε τα σκίτσα και συμπλήρωσε τι ακριβώς έκανε η μαμά της Ελένης όλη την ημέρα.

• Ετοίμασε

• Σκούπισε

• Τάισε

• Πέταξε

• Έπλυσε

• Έβαλε

• Έστρωσε

• Έπεσε ξερή

σ(ε)

β. Εσύ ποιες δουλειές κάνεις στο σπίτι;

2. Κι αυτοί δούλευαν!

Ο Αλέξης δε βοηθάει τη μαμά του. Μιλάει για τους 'νκας, δηλαδή τους Ινδιάνους της Νότιας Αμερικής, που είχαν ιδρύσει αυτοκρατορία μέχρι το 16ο αιώνα. Τι λέει ο Αλέξης για αυτούς; Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις που είναι στις παρενθέσεις και... θα μάθεις!

Οι 'νκας έκαναν πολλές δουλειές: ήταν επιδέξιοι χτίστες. (κτίριο) τους ήταν φτιαγμένα από πέτρα, με στέγες από (καλάμι). Είχαν και καλούς ταχυδρόμους, που έτρεχαν πολύ γρήγορα μεγάλες αποστάσεις, 2 με 3 (χιλιόμετρο) από το ένα «σασκούα»¹ στο άλλο. Ήταν επίσης και πολύ καλοί αγρότες. Καλλιεργούσαν βαμβάκι, (φιστίκι), πιπεριές, ντομάτες, (φασόλι), αβοκάντο. Οι αγρότες 'νκας είχαν πολύ δύσκολη δουλειά: στις απότομες πλαγιές (βουνό) το χώμα ήταν λίγο, γιατί έφευγε με τις βροχές. Όμως οι 'νκας τα κατάφερναν. Έφτιαχναν (χιλιόμετρο) (κανάλι) που έφερναν σ(ε) (χωράφι) το νερό από τους παγετώνες.

1. το σασκούα: το ταχυδρομείο των 'νκας.

3. Προσοχή στον τόνο!

Κοίταξε τον επάνω πίνακα και βάλε τόνο στα ουσιαστικά του πίνακα κάτω.

το παιδί	→	του παιδιού	→	των παιδιών
το τραγούδι	→	του τραγουδιού	→	των τραγουδιών

το κορίτσι	→	του κοριτσιού	→	των κοριτσιών
το αγόρι	→	του αγοριού	→	των αγοριών
το λουλούδι	→	του λουλουδιού	→	των λουλουδιών
το αστέρι	→	του αστεριού	→	των αστεριών
το χέρι	→	του χεριού	→	των χεριών

4. Πάλι τόνος!

Πρόσεξε τον τόνο στις υπογραμμισμένες λέξεις και συμπλήρωσε τις προτάσεις.

Η βιβλιοθήκη του Γυμνασίου δεν έχει πολλά βιβλία. Η βιολόγος μας λέει ότι ακόμα και η βιβλιοθήκη ενός φροντιστηρίου είναι καλύτερη. Κάπου κάπου παίρνουμε βιβλία και CD από τη βιβλιοθήκη του Δυκείου. Μια φορά, μάλιστα, μας πήγε η βιολόγος στη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου. Χαθήκαμε στο τεράστιο κτίριο. Μπήκαμε κατά λάθος σε μια αίθουσα θεάτρου. Τελικά έπρεπε να ρωτήσουμε κάποιον πού είναι η έξοδος του κτιρίου. Η βιολόγος μάς λέει επίσης να κοιτάμε τις παιδικές εκπομπές του Σαββάτου. Πολλές φορές έχουν ενδιαφέροντα θέματα. Εκεί, πάντως, βρήκα όλες τις πληροφορίες για την εξέλιξη¹ του αλόγου.

1. Το δεν έχει καλή βιβλιοθήκη.
2. Καμιά φορά παίρνουμε βιβλία από τη βιβλιοθήκη του
3. έχει ενδιαφέροντα θέματα στις παιδικές εκπομπές.
4. Οι παιδικές εκπομπές του έχουν ενδιαφέροντα θέματα.

1. η εξέλιξη: π.χ. Η εξέλιξη του αλόγου: οι αλλαγές από το πρώτο άλογο μέχρι το άλογο όπως είναι σήμερα.

► Σε μερικά **ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΑ ΟΥΔΕΤΕΡΑ ΣΕ -Ο** (που τονίζονται στην προπαραλήγουσα)...

• ...ο τόνος «κατεβαίνει»...

ονομαστική

!

3 2 1

το **Γυμνάσιο**

το **Σάββατο**

το **κτίριο**

το **άλογο**

το **πρόσωπο**

το **θέατρο**

το **όνειρο**

το **τετράδιο**

γενική

!

3 2 1

του **Γυμνασίου**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• ...σε άλλα όμως δεν αλλάζει.

ονομαστική

!

3 2 1

το **κάστανο**

το **σύννεφο**

το **δάχτυλο**

το **βότσαλο**

το **κόκαλο**

το **λάχανο**

το **χαμόγελο**

το **ποδήλατο**

γενική

!

3 2 1

του **κάστανου**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

► και στα **ΟΥΔΕΤΕΡΑ ΣΕ -ΗΡΙΟ**

το **φροντιστήριο**

το **εργαστήριο**

το **χρηματιστήριο**

το **δικαστήριο**

το **διαβατήριο**

του **φροντιστηρίου**

.....

.....

.....

.....

► και στα **ΟΥΔΕΤΕΡΑ ΣΕ -ΙΚΟ**

το **μανάβικο**

το **κατοστάρικο**

του **μανάβικου**

.....

► και στα **ΣΥΝΘΕΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ**

(φτιαγμένα από δύο λέξεις)

το **κοτόπουλο**

το **λυκόσκυλο**

το **παγόβουνο**

του **κοτόπουλου**

.....

.....

Ο κανόνας αυτός μοιάζει με τον κανόνα για τα **ΑΡΣΕΝΙΚΑ / ΘΗΛΥΚΑ σε -ΟΣ**.

5. Τίνος το μαλλί;

Σχημάτισε φράσεις και γράψε το ζώο στη γενική.

✓ το μαλλί / το πρόβατο

→ το μαλλί του πρόβατου

1. τα δόντια / ο κροκόδειλος

→

2. τα κέρατα / ο βούβαλος¹

→

3. το τραγούδι / ο βάτραχος

→

4. τα αυγά / ο ιππόκαμπος

→

5. η χαιτή / το άλογο

→

6. το κρέας / το σκυλόψαρο²

→

7. η προβοσκίδα / ο τάπιρος³

→

8. η ουρά / ο δεινόσαυρος

→

9. τα αγκάδια / ο σκαντζόχοιρος

→

Ζώα που δεν κατεβάζουν τον τόνο:
ο τάρανδος,
ο βούβαλος,
το πρόβατο...

1. ο **βούβαλος**: μεγάλο βόδι που ζει στην Αφρική και την Ασία. Έχει τεράστια κέρατα.

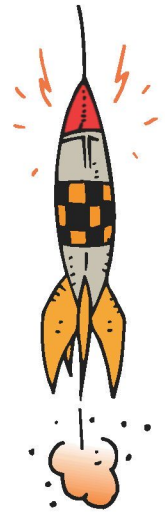
2. το **σκυλόψαρο**: μακρόστενο ψάρι με μυτερά δόντια που καταστρέφει τα δίχτυα των ψαράδων. Ανήκει στην οικογένεια των καρχαριών.

3. ο **τάπιρος**: δηλαστικό φυτοφάγο ζώο που ζει στην Ασία και τη Νότια Αμερική. Έχει μήκος 2 μ. περίπου και το στόμα του μοιάζει με προβοσκίδα.

6. Ποιο είναι το σωστό;

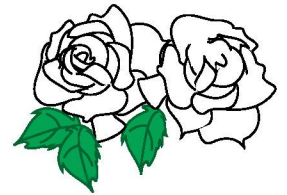
Υπογράμμισέ το.

- ✓ τα κόκαλα του γονατού / του γονάτου / του γόνατου
1. το βασίλειο του Φιλίππου / του Φιλίππου / του Φίλιππου
 2. το μέγεθος του αντικειμένου / του αντικείμενου / του αντικειμένου
 3. το ταμείο του μπακάλικου / του μπακαλικού / του μπακαλικού
 4. το τέλος του πόλεμου / του πολέμου / του πολέμου
 5. η ανανέωση του διαβατήριου / του διαβατηρίου / του διαβατηρίου
 6. τα κουμπιά του πουκάμισου / του πουκαμισού / του πουκαμισού
 7. η εκτόξευση του πυραύλου / του πύραυλου / του πυραυλού
 8. ο πυρήνας του ατόμου / του ατόμου / του ατομού
 9. οι λακκούβες του χωματόδρομου / του χωματοδρόμου / του χωματοδρομού
 10. ο αριθμός του τηλεφώνου / του τηλέφωνα / του τηλεφώνου
 11. τα κύτταρα του εγκεφάλου / του εγκεφάλου / του εγκεφαλού
 12. η ποιότητα του μέταλλου / του μεταλλού / του μετάλλου

7. Μάταιη αναζήτηση;

Συμπλήρωσε το κείμενο με τα ουσιαστικά σε παρένθεση στη γενική και πες ποιον νομίζεις ότι αναζητά το πρόσωπο της ιστορίας.

Φορούσε λευκό πουκάμισο. Το χρώμα (το τριαντάφυλλο) που κρατούσε στο χέρι ήταν κι εκείνο λευκό... Πλησίασε με αργά βήματα. Η πόρτα (το θέατρο) ήταν κλειστή. Το χρώμα (το πρόσωπο) του άλλαξε. Κοίταξε γύρω του. Ο δρόμος ήταν έρημος. Διάβασε τον αριθμό (ένα αυτοκίνητο) που ήταν παρκαρισμένο έξω από το θέατρο. Δεν ήταν το δικό της. Άγγιξε την ταμπέλα με τα ονόματα των ηθοποιών με τις άκρες (τα δάκτυλα) του. Στην κορυφή (το μέτωπο) του φάνηκαν μερικές σταγόνες ιδρώτα. Προσπάησε να θυμηθεί τον αριθμό (το τηλέφωνο) της. Καθώς έφτανε στη γωνία (το πεζοδρόμιο) η μυρωδιά (τα ψημένα κάστανα) γέμισε τα ρουθούνια του. «Της άρεσαν τα κάστανα» θυμήθηκε και ένα ίχνος (χαμόγελο) φάνηκε στα χείλη του...

	Ονομαστική/Αιτιατική	το βουνό	το πρόσωπο	το σίδερο	το παιδί	το τραγούδι
	Γενική	του βουνού	του προσώπου	του σίδηρου	του παιδιού	του τραγουδιού
	Κλητική	- βουνό	- πρόσωπο	- σίδερο	- παιδί	- τραγούδι
	Ονομαστική/Αιτιατική	τα βουνά	τα πρόσωπα	τα σίδηρα	τα παιδιά	τα τραγούδια
	Γενική	των βουνών	των προσώπων	των σίδηρων	των παιδιών	των τραγουδιών
	Κλητική	- βουνά	- πρόσωπα	- σίδηρα	- παιδιά	- τραγούδια

1. Μπορείς να ξεχωρίσεις τα αρσενικά από τα θηλυκά;

α. Βάλε τα ουσιαστικά στην κατάλληλη στήλη στον πίνακα.

- δρόμος • οδός • γιατρός • δικηγόρος • πρόεδρος • αδερφός • άνθρωπος • πύραυλος
- Κόρινθος • διάμετρος • λεωφόρος • πρόοδος • Βόλος • δάσκαλος • άβυσσος

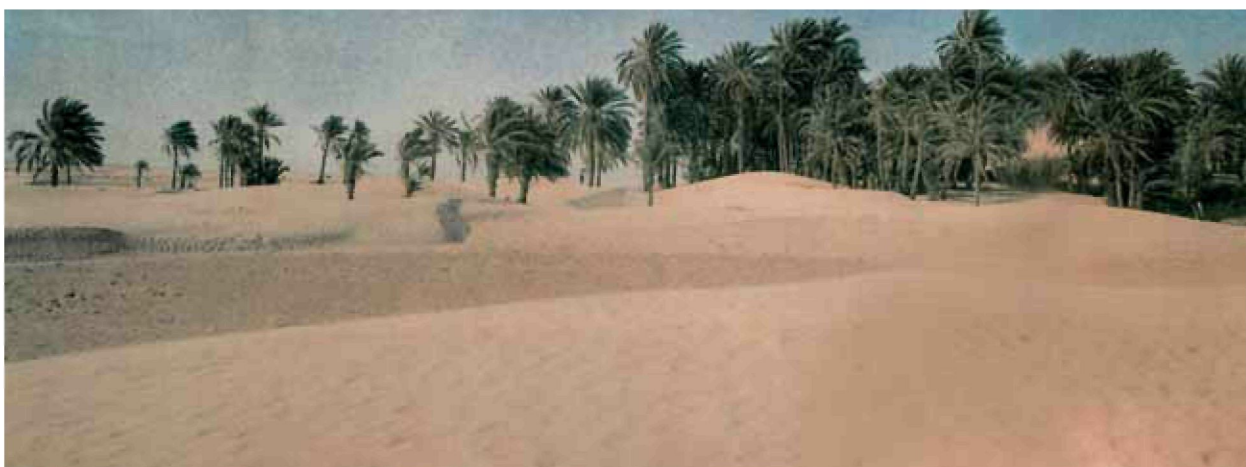

Αρσενικά	Θηλυκά	Αρσενικά/Θηλυκά

β. Υπάρχει τρόπος να «μαντέψουμε» το γραμματικό γένος (αρσενικό ή θηλυκό) στα παραπάνω ουσιαστικά;

2. Ταίριαξέ τα!

1. Η έρημος 2. Η ήπειρος 3. Η υφήλιος 4. Η υδρόγειος 5. Η χερσόνησος	α. Η γήινη σφαίρα. β. Ολόκληρη η γη, με τους ανθρώπους και ό,τι βρίσκεται πάνω της. γ. Ένα από τα πέντε μεγάλα κομμάτια στεριάς. δ. Κομμάτι στεριάς που περιβρέχεται από θάλασσα, αλλά συνδέεται με τη στεριά. ε. Μεγάλη ξερή περιοχή όπου βρέχει πολύ σπάνια.

3. Τι δεν ταιριάζει;

Πρόσεξε τη σημασία των λέξεων κάθε σειράς και βγάλε αυτή που δεν ταιριάζει. Αναζήτησε στις λέξεις του πίνακα τι δηλώνει κάθε σειρά.

• επιστήμονες • γεωγραφία • δρόμοι • ζώα • γιατροί • φύλακες • διάστημα • επαγγέλματα

1. η οδός, η είσοδος, η πάροδος, η πρόοδος
2. η δικηγόρος, η μηχανικός, η φιλόλογος, η πρόεδρος
3. η ήπειρος, η έρημος, η χερσόνησος, η περίοδος
4. ο αγρονόμος, ο αστυνόμος, ο τροχονόμος, ο αστρονόμος
5. ο πύραυλος, ο δορυφόρος, ο αστρονόμος, ο κίνδυνος
6. ο πίδακας, ο ζωόφιλος, ο ρινόκερος, ο ιπποπόταμος
7. ο κτηνίατρος, ο γυναικολόγος, ο ψυχολόγος, ο ψυχίατρος

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ

άρθρο κατάληξη
ο/η → -ος

ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ

άρθρο κατάληξη
τον/την → -ο

4. Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο των λέξεων.

1. Είδα έναν και τον ρώτησα πώς να πάω στη διεύθυνση που ήθελα. (αστυνομικός)
2. Δε γνώριζε που είχε αυτή η δουλειά. (κίνδυνος)
3. Σ(ε) Θηβών υπάρχει μεγάλο κυκλοφοριακό πρόβλημα. (λεωφόρος)
4. Μου δίνετε, σας παρακαλώ, ; (κατάλογος)
5. Περιμένετε σ(ε) του κτιρίου. Θα μπορούμε όλοι μαζί. (είσοδος)
6. Η αστυνομία θα αυξήσει στις λαϊκές αγορές. (έλεγχος)
7. Αυτή είναι πάλι άνεργος. (περίοδος)

5. Μπανανιά (Μούσα η σφηνοειδής «Νάνος Καβέντις»)

Ο Αλέξης διαβάζει σε ένα βιβλίο για την μπανανιά. Εσύ ξέρεις από ποια χώρα κατάγεται αυτό το δέντρο; Διάβασε και απάντησε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Αυτό το είδος προέρχεται από την Κίνα και είναι μέλος της οικογένειας των Σκιταμινωδών. Είναι ένα δέντρο-νάνος, με δυνατό και χοντρό κορμό, που φτάνει σε ύψος ενάμισι με δύο μέτρα στην πλήρη ωριμότητά του. Στο ύπαιθρο ευδοκimeί σε περιοχές χωρίς παγετούς. Αν καλλιεργηθεί σωστά, είναι απόλυτα βέβαιο πως θα παράγει καρπούς, ακόμη και σε εσωτερικούς χώρους. Οι καρποί φτάνουν σε μήκος τα 15 με 20 εκατοστά και ζυγίζουν 120 έως 150 γραμμάρια. Είναι καλής ποιότητας και, αν κοπούν 7 με 14 μέρες πριν από την ωρίμανση και κρεμαστούν από το κοτσάνι σε σκιερό και δροσερό μέρος, θ' αποκτήσουν γεύση και θρεπτική αξία όπως αν ωρίμαζαν πάνω στο φυτό.

Τα φυτά του σπιτιού, Russell Mott, 1981, εκδόσεις Α. Τερζόπουλου, σελ. 130

1. Από πού προέρχεται η μπανανιά;
2. Πώς είναι ο κορμός της μπανανιάς;
3. Σε τι περιοχές ευδοκimeί;
4. Παράγει πάντα καρπούς;
5. Πώς είναι οι καρποί του δέντρου;

6. Οι καταλήξεις λείπουν...

Συμπλήρωσε τον πίνακα ακολουθώντας το παράδειγμα. Πολλές από αυτές τις λέξεις υπάρχουν στο κείμενο που μόλις διάβασες!

♂	♀
ο καρπός → οι καρποί → τους καρπούς	η λεωφόρος → οι λεωφόροι → τις λεωφόρους
ο κορμός → οι κορμ..... → τους κορμ.....	η οδός → οι οδ..... → τις οδ.....
ο χάρος → οι χάρ..... → τους χάρ.....	η κιβωτός → οι κιβωτ..... → τις κιβωτ.....
ο παγετός → οι παγετ..... → τους παγετ.....	ο/η ξεναγός → οι ξεναγ..... → τους/τις ξεναγ.....

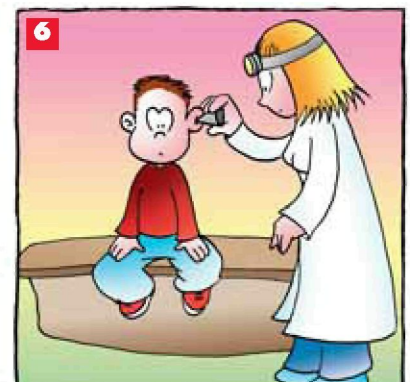
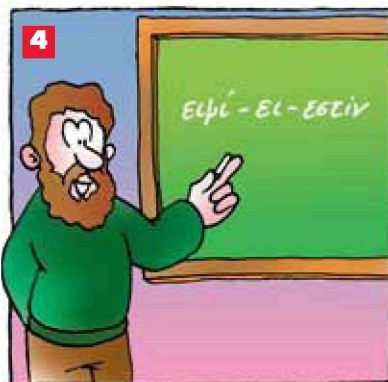
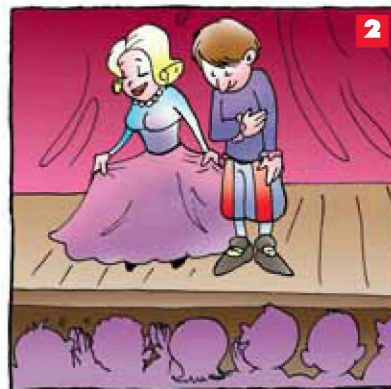
ΑΡΣΕΝΙΚΑ - ΘΗΛΥΚΑ ΣΕ -ος / γενική ενικού

7. Επαγγέλματα

Ταίριαξε τις λέξεις με τα σκίτσα και πες ποια είναι η δουλειά αυτών των ανθρώπων.

✓ Η δουλειά του κηπουρού είναι να φροντίζει τα δέντρα και τα φυτά των κήπων.

• αρχαιολόγος • κηπουρός • ηθοποιός • δικηγόρος • καθηγητής • ωτορινολαρυγγολόγος

κηπουρός

8. Προσοχή στον τόνο!

Κοίταξε τον πίνακα και γράψε τον κανόνα.

ο γιατρός → του γιατρού → τους γιατρούς → των γιατρούν
 2 1 2 1 2 1 2 1

ο μάγος → του μάγου → τους μάγους → των μάγων
 2 1 2 1 2 1 2 1

αλλά:

ο δάσκαλος → του δασκάλου → τους δασκάλους → των δασκάλων
 3 2 1 3 2 1 3 2 1 3 2 1

η μέθοδος → της μεθόδου → τις μεθόδους → των μεθόδων
 3 2 1 3 2 1 3 2 1 3 2 1

Κανόνας:

.....

.....

9. Σχημάτισε προτάσεις.

Σχημάτισε προτάσεις όπως στο παράδειγμα. Πρόσεξε τα άρθρα και τον αριθμό (αν οι λέξεις είναι στον ενικό ή τον πληθυντικό).

✓ σύλλογοι / εκλέγουν / πρόεδροι ➔ Οι σύλλογοι εκλέγουν προέδρους.

1. εταιρεία / προσλαμβάνει / καινούργιοι υπάλληλοι

➔

2. τεχνικοί / επισκευάζουν / δορυφόροι

➔

3. φοιτητές / μελετούν / αρχαίοι φιλόσοφοι

➔

4. δημοσιογράφοι / ταξιδεύουν / όλες / ήπειροι

➔

.....

.....

5. γεωγράφοι / μελετούν / υδρόγειος

➔

.....

.....

10. Ένας άλλος τόνος

Η Μαρίνα διαβάζει για τον τόνο. Αλλά όχι τον γραμματικό! Κοίταξε το κείμενο που ακολουθεί, υπογράμμισε τη λέξη ΤΟΝΟΣ και... θα καταλάβεις!

Ο τόνος είναι ένα από τα μεγαλύτερα είδη μεταναστευτικών ψαριών. Μπορεί να φτάσει τα 900 κιλά βάρος και να ξεπεράσει τα 3 μέτρα μήκος. Το κρέας του τόνου έχει μεγάλη εμπορική αξία διεθνώς και έτσι ψαρεύεται εντατικά. Από το 1970 ως το 1993 στον Ατλαντικό ωκεανό και τη Μεσόγειο θάλασσα ο αριθμός των τόνων ηλικίας 8 ετών και πάνω έχει μειωθεί κατά 83%!

11. Άλλαξε τον αριθμό!

α. Βάλε τις προτάσεις στον πληθυντικό.

- ✓ Ο τόνος προστατεύεται από τον οικολόγο.
- ➔ Οι τόνοι προστατεύονται από τους οικολόγους.

1. Ο τεχνικός ελέγχει τον πύραυλο.

➔

2. Ο άνθρωπος αισθάνεται τον κίνδυνο.

➔

3. Ο νοσοκόμος βοηθάει τον άρρωστο.

➔

4. Ο δικηγόρος συμβουλεύει τον έμπορο.

➔

5. Το σχολείο προσλαμβάνει ένα φιλόλογο.

➔

6. Ο δημότης απευθύνεται στο δήμαρχο.

➔

7. Το συνδικάτο υποστηρίζει τον εργαζόμενο.

➔

8. Ο ψυχολόγος συζητά με τον έφηβο.

➔

β. Κάνε φράσεις όπως στο παράδειγμα.

- ✓ τα βιβλία / οι δάσκαλοι → τα βιβλία των δασκάλων
1. το γραφείο / ο πρόεδρος →
2. τα παράπονα / οι κάτοικοι →
3. η δύναμη / ο άνεμος →
4. τα προβλήματα / οι άνεργοι →
5. τα φτερά / οι άγγελοι →
6. η αίσθηση / ο κίνδυνος →
7. η σκέψη / οι φιλόσοφοι →

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Λέξεις όπως **εργαζόμενος, άνεργος, άρρωστος** άλλες φορές είναι **ΕΠΙΘΕΤΑ...**

Το κράτος δίνει πράσινη κάρτα στους εργαζόμενους αλλοδαπούς.

Πολλοί κάτοικοι είναι άρρωστοι.

...και άλλες είναι **ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ:**

Το κράτος δίνει σύνταξη σε όλους τους εργαζομένους.

Έστειλαν τους αρρώστους στο νοσοκομείο.

Οι λέξεις που είναι επίθετα δεν κατεβάζουν τον τόνο.

ΑΡΣΕΝΙΚΑ - ΘΗΛΥΚΑ ΣΕ -ος / κλητική

12. Ποιος είναι ο Πάτροκλος;

13. Κοίταξε τον πίνακα και συμπλήρωσε τον κανόνα.

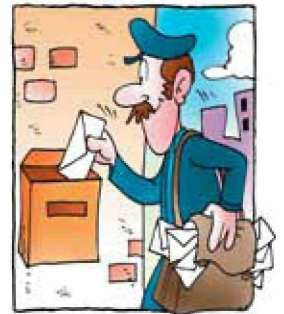
Να ο γιατρός. → Γιατρέ!	Να ο Κωνσταντίνος. → Κωνσταντίνε!	Να ο Νίκος. → Νίκο!
Να ο δάσκαλος. → Δάσκαλε!	Να ο Αλέξανδρος. → Αλέξανδρε!	Να ο Σταύρος. → Σταύρο!
Να ο καπετάνιος. → Καπετάνιε!	Να ο Θόδωρος. → Θόδωρε!	Να ο Αλέκος. → Αλέκο!

- Κανόνες:**
- Όλα τα ουσιαστικά σε -ος σχηματίζουν την κλητική σε
 - Τα κύρια ονόματα που έχουν περισσότερες από 3 συλλαβές (π.χ. Κωνσταντίνος) ή έχουν 3 συλλαβές και τονίζονται στην προπαραλήγουσα (π.χ. Θόδωρος) σχηματίζουν την κλητική σε
 - Τα κύρια ονόματα σε -ος που έχουν 2 συλλαβές (π.χ. Νίκος) ή 3 συλλαβές και τονίζονται στην (παρα)λήγουσα (π.χ. Αλέκος) σχηματίζουν την κλητική σε

14. Πώς τους φωνάζουμε;

Πώς φωνάζουμε τους παρακάτω ανθρώπους;

- ✓ Βλέπω έναν κύριο: ➔ Κύριε!
- 1. Φωνάζω τον ταχυδρόμο: ➔
- 2. Μιλώ στο Σπύρο: ➔
- 3. Ρωτάω κάτι τη γιατρό: ➔
- 4. Φωνάζω ένα νεαρό, συνομήλικό μου: ➔
- 5. Φωνάζω τον Απόστολο: ➔
- 6. Μιλώ στο δήμαρχο: ➔
- 7. Μιλώ στον Πέτρο: ➔
- 8. Απευθύνομαι στο Στέφανο: ➔

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Κάποια αρσενικά ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ΟΣ έχουν **διπλό πληθυντικό**: ένα αρσενικό κι ένα ουδέτερο. Πολλές φορές οι δύο τύποι έχουν διαφορετική σημασία. Κοίταξε μερικά παραδείγματα:

- ο βράχος → οι βράχοι και τα βράχια
- ο χρόνος $\left\{ \begin{array}{l} \text{οι χρόνοι} \\ \text{τα χρόνια} \end{array} \right.$ στη γραμματική, αόριστος, ενεστώτας κτλ.
τα έτη
- ο λόγος $\left\{ \begin{array}{l} \text{οι λόγοι} \\ \text{τα λόγια} \end{array} \right.$ οι αιτίες, αλλά και οι ομιλίες
αυτά που λέω, τα λόγια ενός τραγουδιού κτλ.
- ο καπνός $\left\{ \begin{array}{l} \text{οι καπνοί} \\ \text{τα καπνά} \end{array} \right.$ που ανεβαίνουν στον ουρανό
τα φυτά
- ο δεσμός $\left\{ \begin{array}{l} \text{οι δεσμοί} \\ \text{τα δεσμά} \end{array} \right.$ αυτό που δένει, στενές επαφές
που στερούν την ελευθερία
- ο σταθμός $\left\{ \begin{array}{l} \text{οι σταθμοί} \\ \text{τα σταθμά} \end{array} \right.$ του τρένου, του μετρό
που χρησιμοποιούμε για να μετρήσουμε ή για να υπολογίσουμε τα πράγματα

ο αδελφός	<ul style="list-style-type: none"> οι αδελφοί τα αδέρφια 	μόνο αγόρια αγόρια και κορίτσια
ο ξάδερφος	<ul style="list-style-type: none"> οι ξάδερφοι τα ξαδέρφια 	μόνο αγόρια κορίτσια και αγόρια
ο εγγονός	<ul style="list-style-type: none"> οι εγγονοί τα εγγόνια 	αγόρια κορίτσια και αγόρια

ΠΡΟΣΕΞΕ ΚΑΙ ΑΥΤΟ!

Υπάρχουν κάποια ουσιαστικά με έναν πληθυντικό αλλά σε διαφορετικό γένος!

- ο πλούτος → τα πλούτη
- ο σανός → τα σανά

15. Ποιο από τα δύο;

α. Διάλεξε για κάθε ζευγάρι το σωστό τύπο!

1. α. Σ' αυτή την άσκηση πρέπει να επιλέξεις τους σωστούς των ρημάτων.
β. Περνούν και όλα αλλάζουν.
(χρόνοι - χρόνια)
2. α. Ποιοι είναι που έφυγε από την επιχείρηση;
β. Αρκετά , τώρα δέλουμε πράξεις! (λόγοι - λόγια)
3. α. Από τα της Κούβας φτιάχνουν τα ωραιότερα πούρα του κόσμου, τα πούρα Αβάνας.
β. από τα διυλιστήρια έχουν μια απαίσια μυρωδιά. (καπνοί - καπνά)
4. α. Να κρίνετε τους μαθητές με τα ίδια μέτρα και
β. Το τρένο σταματά σε όλους και αργεί πάρα πολύ. (σταθμοί - σταθμά)
5. α. Από μου νιώθω πιο κοντά στην Τάνια.
β. μου πάνε στο ίδιο σχολείο, ο Γιάννης στη Β' και ο Κώστας στη Γ'.
(αδελφοί - αδέρφια)
6. α. Πέρασαν πολλά μαζί και που τους ενώνουν είναι πολύ δυνατοί.
β. Δεν έχει πολλά χρόνια που η χώρα βγήκε από της σκλαβιάς. (δεσμοί - δεσμά)
7. α. Αγόρασε (3) για να στείλει τις κάρτες στους φίλους του.
β. Οι δικηγόροι κρατούν των παλιών τους υποθέσεων. (φάκελοι - φάκελα)

β. Ποιο από τα παραπάνω ζευγάρια δεν υπάρχει στον πίνακα με τα παραδείγματα; Μπορείς να εξηγήσεις τη διαφορά στη σημασία των δύο πληθυντικών;

16. Οι δώδεκα μήνες

Διάβασε το παραμύθι και συμπλήρωσε τα κενά με τη λέξη που είναι στην παρένθεση στο σωστό τύπο. Προσοχή στο άρθρο!!

Μια φορά κι έναν (καιρός), μια γερόντισσα πήγαινε στο χωράφι να μαζέψει λάχανα. Σ(ε) (δρόμος), πέρασε μπροστά από μια σπηλιά και είδε μέσα δώδεκα (άνθρωπος). Ήταν οι δώδεκα μήνες (χρόνος).

«Γιαγιά, πες μας, ποιος είναι ο πιο καλός μήνας;»

«Όλοι είναι καλοί» είπε η γιαγιά, χωρίς να ξέρει με ποιους μιλούσε. «Το Γενάρη χιονίζει, το Φλεβάρη βρέχει...» και έτσι είπε έναν καλό (λόγος) για τον καθένα.

Τότε εκείνοι ευχαριστημένοι της είπαν: «Γιαγιάκα, αφού είπες για όλους καλά λόγια, θέλουμε να σου κάνουμε ένα δώρο. Γιατί εμείς είμαστε οι δώδεκα μήνες (χρόνος)». Και γέμισαν το μαντίλι τόσο πολύ, που με δυσκολία κατάφερε να το δέσει.

Όταν πήγε στο σπίτι, φώναξε (γιος) της και άνοιξε το μαντίλι. Είδε τότε πως ήταν γεμάτο χρυσά φλουριά. Χάρηκε και αυτή και (γιος) της και όλα πήγαιναν καλά για πολύ (καιρός).

Μια μέρα, κάποια γειτόνισσα πήγε επίσκεψη στη γιαγιά και, περίεργη καθώς ήταν, τη ρώτησε πού είχε βρει τόσα λεφτά.

«Μου τα χάρισαν οι δώδεκα μήνες. Είναι (άνθρωπος) που ζουν κοντά στο χωράφι μου».

«Θα πάω κι εγώ να τους δω» είπε η γειτόνισσα. Έτσι κι έκανε.

«Κυρά, για πες μας, ποιος είναι ο καλύτερος μήνας;»

«Κανένας δεν αξίζει. Το Γενάρη χιονίζει, το Φλεβάρη βρέχει... Κανένας δεν είναι καλός» απάντησε η γειτόνισσα στον ασπρομάλλη (γέρος) που τη ρώτησε.

«Καλά, καλά» έκαναν οι μήνες. «Δώσε μας τη μαντίλα σου να σου δώσουμε κάτι». Και γέμισαν το μαντίλι τόσο πολύ, που με δυσκολία κατάφερε να το δέσει. « (χρυσός) θα μου έδωσαν και μένα» σκέφτηκε η κυρά. Όταν όμως πήγε στο σπίτι της και άνοιξε το μαντίλι, βρήκε μέ-

σα μονάχα σκουπίδια. Θύμωσε και έτρεξε στη γερόντισσα. Εκείνη τη ρώτησε: «Τι απάντησες στους μήνες όταν σε ρώτησαν ποιος είναι ο καλύτερος;»

«Απάντησα πως κανένας δεν αξίζει τίποτα».

«Εεε, τότε σου έκαναν το σωστό δώρο» της είπε η γερόντισσα.

17. Από το μύθο στο... διάστημα!

Συμπλήρωσε το κείμενο με τις λέξεις ΔΟΡΥΦΟΡΟΣ και ΑΝΘΡΩΠΟΣ και πρόσεξε πού μπαίνει ο τόνος.

Γενικώςοι *δορυφόροι*..... είναι πολύ χρήσιμοι για μας Με
..... μπορούμε να επικοινωνούμε από τη μια άκρη της Γης στην άλλη με τον υπολογιστή ή με το τηλέφωνο, και να βλέπουμε τα προγράμματα τηλεόρασης των άλλων χωρών. Υπάρχουν και μετεωρολογικοί , που μας βοηθούν να προβλέψουμε τον καιρό. Χάρη στα σήματα , οι ξέρουν πότε έρχεται ένας τυφώνας και τα πλοία ειδοποιούνται για τα επικίνδυνα παγόβουνα.

18. Δεν είναι εύκολη η ζωή των δορυφόρων!

Διάβασε για τους κινδύνους που απειλούν τους δορυφόρους και βάλε τις λέξεις που είναι σε παρένθεση στο σωστό τύπο. Πρόσεξε να βάλεις και άρθρο εκεί που χρειάζεται. Μην ξεχάσεις τους τόνους!

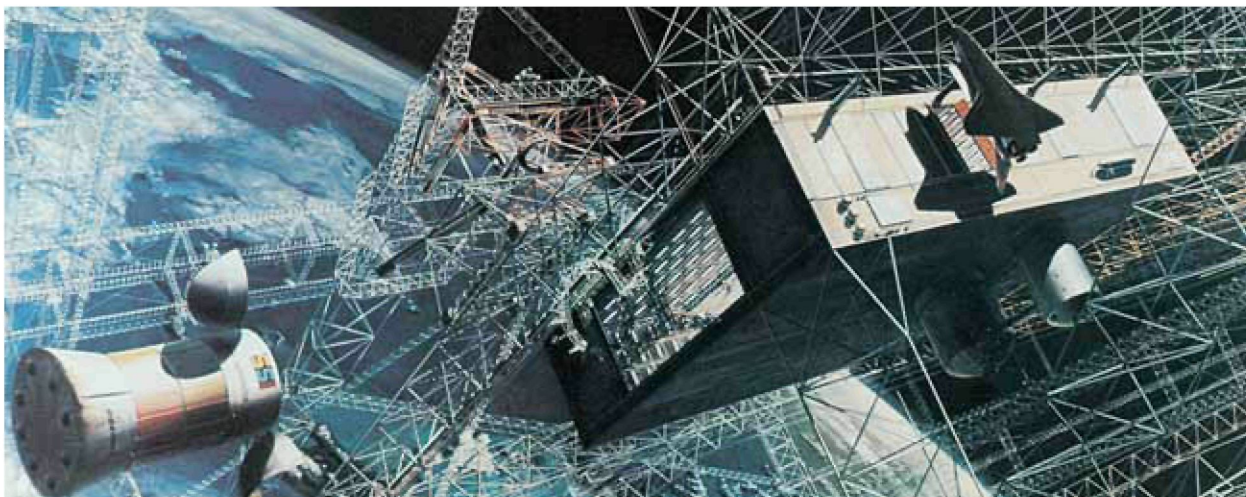
..... (κίνδυνος) υπάρχουν ήδη όταν εκτοξεύεται (πύραυλος). Ένας (δορυφόρος) στους είκοσι χαλάει. Μπορεί να καταστρέφεται κατά την ανατίναξη (πύραυλος) που έχει κάποιο ελάττωμα, να τοποθετείται σε ακατάλληλη τροχιά ή να χάνεται στο Διάστημα.

Από τη στιγμή που (δορυφόρος) βγαίνει από (πύραυλος), ελέγχεται συνέχεια από (άνθρωπος) που εργάζονται μέρα νύχτα (σταθμός ελέγχου).

Και όταν έχει τεθεί σε τροχιά, (δορυφόρος) εκτίθεται σε πολλές πιέσεις που τον σπρώχνουν έξω από την τροχιά του ή αλλάζουν την ταχύτητά του. Ακόμα και το απαλό χάδι της ηλιακής ακτινοβολίας ασκεί μια ελαφριά ώθηση.

Αν διαπιστώσουν μια αλλαγή πορείας (δορυφόρος), (τεχνικός) του σταθμού ελέγχου τον επαναφέρουν στην τροχιά θέτοντας σε λειτουργία μικρούς κινητήρες, αλλά αυτό γίνεται με προσοχή για να μην εξαντληθούν τα καύσιμα.

Με τόσα προβλήματα, ο χρόνος ζωής (δορυφόρος) είναι μόλις λίγα χρόνια. Όταν σταματούν να λειτουργούν, οι περισσότεροι δορυφόροι πέφτουν προς τη Γη και καίγονται στην ατμόσφαιρα. Καμιά φορά ένα κομμάτι φτάνει ως τη Γη... Κάποτε, μια αγελάδα στην Αυστραλία σκοτώθηκε από δραύσμα του Skylab.

Ονομαστική	ο ήλιος	ο άνθρωπος	ο αντίλαλος	η οδός	η διάμετρος
Γενική	του ήλιου	του ανθρώπου	του αντίλαλου	της οδού	της διαμέτρου
Αιτιατική	τον ήλιο	τον άνθρωπο	τον αντίλαλο	την οδό	τη διάμετρο
Κλητική	- ήλιε	- άνθρωπε	- αντίλαλε	- (οδό)	- (διάμετρο)

Ονομαστική	οι ήλιοι	οι άνθρωποι	οι αντίλαλοι	οι οδοί	οι διάμετροι
Γενική	των ήλιων	των ανθρώπων	των αντίλαλων	των οδών	των διαμέτρων
Αιτιατική	τους ήλιους	τους ανθρώπους	τους αντίλαλους	τις οδούς	τις διαμέτρους
Κλητική	- ήλιοι	- άνθρωποι	- αντίλαλοι	- (οδοί)	- (διάμετροι)

1. Από το ένα στο άλλο!

Άλλαξε τον αριθμό, όπως στο παράδειγμα.

- ✓ το λάθος → τα λάθη
- τα δάση → το δάσος
- 1. το βάθος →
- 2. το πλήθος →
- 3. το μέρος →
- 4. το κράτος →
- 5. το γένος →
- 6. τα ύψη →
- 7. τα κέρδη →
- 8. τα βρέφη →
- 9. τα άλση →
- 10. τα βέλη →

2. Προσοχή στον τόνο!

Κοίταξε τον πίνακα και γράψε τον κανόνα.

- το δάσος → τα δάση
- το βάρος → τα βάρη
- το έδαφος → τα εδάφη
- το πέλαγος → τα πελάγη

Κανόνας:

.....

.....

.....

.....

3. Γράψε τις προτάσεις στον πληθυντικό αριθμό!

- ✓ Έχετε αυτό το μέγεθος; → Έχετε αυτά τα μεγέθη;
- 1. Το καράβι ταξιδεύει στο πέλαγος. →
- 2. Πώς θα ξεπληρώσεις το χρέος σου; →
- 3. Είναι στέλεχος μιας επιχείρησης. →
- 4. Η νοσοκόμα φρόντιζε το βρέφος. →

4. Η καταστροφή των δασών

Κοίταξε το κείμενο που διαβάζει η Μαρία και απάντησε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Σε όλες τις ηπείρους δάση καίγονται και αποψιλώνονται για την ξυλεία και το έδαφός τους.

Τα μεγάλα βροχερά δάση βρίσκονται στα πιο φτωχά μέρη του κόσμου. Σε αυτές τις χώρες χιλιάδες άνθρωποι αναγκάζονται να καλλιεργήσουν ένα κομμάτι δάσους για να ζήσουν. Χρησιμοποιούν για αυτό μεθόδους που είναι καταστροφικές για το δάσος: καίνε τη βλάστηση για να εμπλουτίσουν το έδαφος με τη στάχτη.

Τα δάση δεν καταστρέφονται όμως μόνο από τους φτωχούς γεωργούς. Στην Κεντρική Αμερική, πάνω από τα μισά βροχερά δάση έχουν καεί για να γίνουν τεράστιες φάρμες και φυτείες με καφέ, κακάο ή μπανάνες. Σε πολλά μέρη της Γης το δάσος καταστρέφεται για να γίνει εκμετάλλευση του υπεδάφους του, που περιέχει μέταλλα όπως σίδηρο, χαλκό και ουράνιο.

Όταν καταστρέφεται το δάσος, εξαφανίζονται πολλά είδη φυτών και ζώων και χάνεται για πάντα το έδαφός του. Μόνο το πάνω μέρος του δασικού εδάφους είναι πλούσιο σε θρεπτικά στοιχεία. Κάτω από αυτό το λεπτό στρώμα, που το συγκρατούν οι ρίζες των φυτών, το έδαφος του δάσους είναι συχνά φτωχό. Έτσι, όταν κοπούν τα δέντρα και καεί η βλάστηση, το πλούσιο στρώμα του εδάφους παρασύρεται από τις βροχές και το δασικό έδαφος μπορεί σε λίγα χρόνια να γίνει το ίδιο άγονο όπως αυτό της ερήμου.

1. Πού βρίσκονται τα μεγάλα βροχερά δάση;
2. Τι γίνεται όταν καταστρέφεται το δάσος;
3. Ποιοι είναι οι τρεις λόγοι για τους οποίους οι άνθρωποι καταστρέφουν το δάσος;
 - α.
 - β.
 - γ.

5. Προσοχή στον τόνο!

Κοίταξε τον πίνακα και γράψε τον κανόνα για τη μετακίνηση του τόνου στη γενική.

το δάσος	→	του δάσους	→	των δασών
το μέρος	→	του μέρους	→	των μερών
το έδαφος	→	του εδάφους	→	των εδαφών
το μέγεθος	→	του μεγέθους	→	των μεγεθών

Κανόνας:

.....

.....

.....

.....

6. Φτιάξε προτάσεις με τις λέξεις που δίνονται.

- ✓ πολλοί άνθρωποι / καλλιεργούν / ένα / κομμάτι / δάσος / για να ζήσουν
 → Πολλοί άνθρωποι καλλιεργούν ένα κομμάτι δάσους για να ζήσουν.

- καλοκαίρι / δέντρα / δάσος / κινδυνεύουν / από / πυρκαγιές
 →
- παγόβουνο / έχουν / κάθε / είδος / σχήμα / και / μέγεθος
 →
- ψάχναμε / να βρούμε / είσοδος / άσος
 →
- μισθός / στέλεχος / αυτή / επιχείρηση / είναι / υψηλοί
 →
- στέλεχος / εταιρεία / ανακοίνωσαν / σημαντική / αύξηση / κέρδος / για / έτος 2003
 →
- τους / ενδιαφέρει / μείωση / κόστος / παραγωγής
 →
- από / δώδεκα / μήνες / έτος / αυτός / δουλεύει / μόνο / τέσσερις
 →

7. Φράσεις και πάλι!

Πρόσεξε αν η λέξη είναι στον ενικό ή τον πληθυντικό και σχημάτισε φράσεις.

- ✓ βάθος / πέλαγος → το βάθος του πελάγους
 χρέη / κράτη → τα χρέη των κρατών
- ύψος / κόστος →
 - έδαφος / δάσος →
 - βάρος / λίπος →
 - είδη / κήτη →
 - γένος / βρέφος →
 - ύψος / χρέη →
 - λάθη / στελέχη →
 - πλούτος / κράτος →
 - τέλος / έτος →
 - πλήθος / έδνη →

8. Περί δασών

Γράψε τη λέξη **ΔΑΣΟΣ** στο σωστό τύπο.

Κάθε χρόνο η Γη χάνει 125.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα , δηλαδή περίπου όσο η Ελλάδα. Η μεγαλύτερη καταστροφή σημειώνεται στα τροπικά , που αποτελούν το 50% όλων του πλανήτη.

Το βασικότερο από αυτά σήμερα είναι του Αμαζονίου, που καλύπτει έκταση 600 εκατ. εκταρίων. Από τα βροχερά , η Λατινική Αμερική έχει χάσει το 37%, η Ασία το 42% και η Αφρική το 52%.

Υπάρχει όμως κι ένα αισιόδοξο μήνυμα: στην Κίνα εφαρμόζεται ένα μεγάλο πρόγραμμα αύξησης Οι Κινέζοι ελπίζουν ότι με το πρόγραμμα αυτό , που σήμερα καλύπτουν το 11% της συνολικής έκτασης της χώρας, θα φτάσουν το 30%.

9. Συμπλήρωσε τα κενά.

Βρες το σωστό τύπο των λέξεων που είναι στις παρενθέσεις.

1. Μου έδωσε τα τελευταία (τεύχος) του περιοδικού που είχα χάσει.
2. Οι εξερευνητές ακολούθησαν (ίχνος) των ζώων και έτσι έφτασαν στη σπηλιά τους.
3. Υπογράφηκε νέα συμφωνία μεταξύ (ευρωπαϊκός, κράτος).
4. Ακολούθησε (βέλος) για να βρεις την έξοδο.
5. Το μαγαζί πουλούσε (άνθος) και φυτά.
6. Το χρώμα (νέφος) είναι γκριζο.
7. Στο λιμάνι ήταν δεμένα πολλά (σκάφος) αναψυχής.

	εικόση		πληθυντικός	
Ονομαστική / Αιτιατική	το λάθος	το έδαφος	τα λάδη	τα εδάφη
Γενική	του λάθους	του εδάφους	των λαθών	των εδαφών
Κλητική	- λάθος	- έδαφος	- λάδη	- εδάφη

1. Πώς λέγεται;

1. Ο επαγγελματίας που κουρεύει τους άντρες και τα αγόρια.
➔
2. Ο δημόσιος υπάλληλος που δίνει τις κατηγορίες στο δικαστήριο.
➔
3. Ο επιχειρηματίας που στέλνει προϊόντα στο εξωτερικό (π.χ. που εξάγει λάδι).
➔
4. Το βάζο ή το δοχείο όπου οι Αρχαίοι έβαζαν λάδι, κρασί, ελιές... και έκαναν ωραίες ζωγραφιές.
➔
5. Αυτός που ξέρει πολύ καλά δύο ή περισσότερες γλώσσες και κάνει μετάφραση όταν μιλάει κάποιος άλλος. ➔
6. Ο επιχειρηματίας που φέρνει προϊόντα από το εξωτερικό (π.χ. που εισάγει αυτοκίνητα).
➔
7. Το εργαλείο που σκάβουμε το χώμα στον κήπο. ➔
8. Το μηχάνημα που σκάβει μεγάλους λάκκους για να φτιάξουμε δρόμους ή σίπια.
➔
9. Κάποιος που έχει μέσα του μια αρρώστια, όπως το έιτζ, παρόλο που η αρρώστια μπορεί να μην έχει εκδηλωθεί (να μη φαίνεται). ➔

ΠΡΟΣΕΞΕ !

Ουσιαστικά σε -ΑΣ και -ΕΑΣ:

ο βλάκας	οι βλάκες	
ο εγκληματίας	οι εγκληματίες	
ο παπάς	οι παπάδες	
ο γραμματέας	οι γραμματείς	
ο μάστορας	οι μάστοροι	οι μάστορες
ο μάγειρας	οι μάγειροι	οι μάγειρες

2. Πληθυντικός σε -(δ)ες ή -εις;

Βάλε τις λέξεις στον πληθυντικό.

ο ήρωας	➔	ο καρχαρίας	➔
ο εισαγγελέας	➔	ο επαγγελματίας	➔
ο φονιάς	➔	ο κουρέας	➔
ο φορέας	➔	ο ταμίας	➔
ο επιχειρηματίας	➔	ο αρχιτέκτονας	➔
ο μπελάς	➔	ο κουβάς	➔

3. Πού πήγε ο φάκελος;

Κοίταξε τα σκίτσα και πες από ποια χέρια περνάει ο φάκελος που κρατάει στην εικόνα 1 ο εισαγγελέας. Χρησιμοποίησε τις λέξεις:

- αμφορέας • γραμματέας • διανομέας • ιππέας • κουρέας • συγγραφέας

4. Από τον έναν αριθμό στον άλλο.

Γράψε στον άλλο αριθμό τις προτάσεις.

- ✓ Ζήτησα αυτόγραφο από το συγγραφέα.
- ➔ Ζήτησα αυτόγραφο από τους συγγραφείς.

1. Οι αρχαιολόγοι βρήκαν τους σπασμένους αμφορείς.

➔

2. Είδαμε το δρομέα να περνάει από μπροστά μας.

➔

3. Ο εισαγωγέας μαλώνει με τον εξαγωγέα.

➔

4. Στο βιβλίο αυτό θα βρεις τους ταχυδρομικούς τομείς που ψάχνεις.

➔

5. Προσπάθησαν να αντισταθούν στον εισβολέα.

➔

5. Βρες τα λάθη!

Η Μαρίνα προσπαθεί να γράψει μια μικρή ιστορία, αλλά γράφει γρήγορα και αφήνει πολλά λάθη... Βρες τα λάθη και κάνε τις διορθώσεις.

Χθες η αστυνομία έπιασε τρεις κακοποιούς που έκαναν λαθρεμπόριο με ποτά. Οι εγκληματές ήταν και επαγγελματίες... Ο ένας ήταν πράκτορας ΠΡΟΠΟ, ο δεύτερος μεταφοράς και ο τρίτος εισαγωγέας. Οι τρεις κακοποιοί διατηρούσαν ένα εργαστήριο ποτοποιίας. Πουλούσαν τα ποτά σε συνεργάτες τους, ιδιοκτήτες νυχτερινών κέντρων και άλλους επιχειρηματίες. Όμως οι τρεις επαγγελματίες ήταν και λίγο βλακίες και δεν είχαν φροντίσει για την ασφάλεια στο εργαστήρι τους. Δυο εργαζόμενοι τραυματίστηκαν με μια έκρηξη. Οι τραυματείς μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο και οι επαγγελματίες στον εισαγγελά.

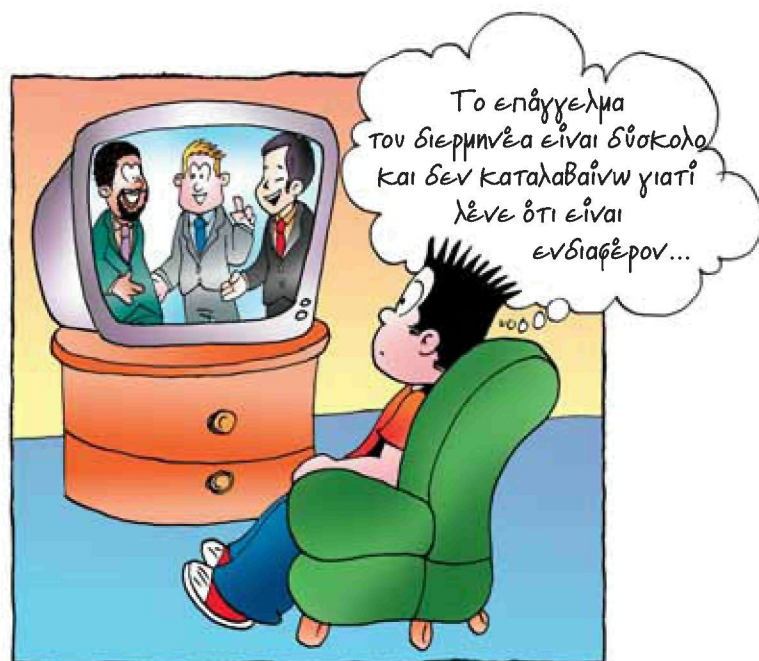
✓ ~~οι εγκληματές~~ ➔ οι εγκληματίες

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

6. Γράψε τις γενικές!

✓ ο διερμηνέας / η δουλειά
.....
η δουλειά του διερμηνέα

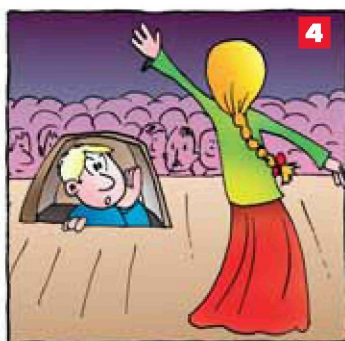
1 ο εισαγγελέας / η απόφαση
.....
.....

2 ο ιερέας / η ενορία
.....
.....

3 ο κουρέας / το μαγαζί
.....
.....

4 ο υποβολέας / τα λόγια
.....
.....

5 ο συγγραφέας / τα βιβλία
.....
.....

6 ο διανομέας / το μηχανάκι
.....
.....

7. Τώρα πες ποια είναι η δουλειά του καθενός από τους παραπάνω!

✓ Η δουλειά του διερμηνέα είναι να μεταφράζει από μια γλώσσα σε κάποια άλλη, όταν δυο άνθρωποι μιλάνε και δεν ξέρουν ο ένας τη γλώσσα του άλλου.

8. Θα γίνω συγγραφέας...

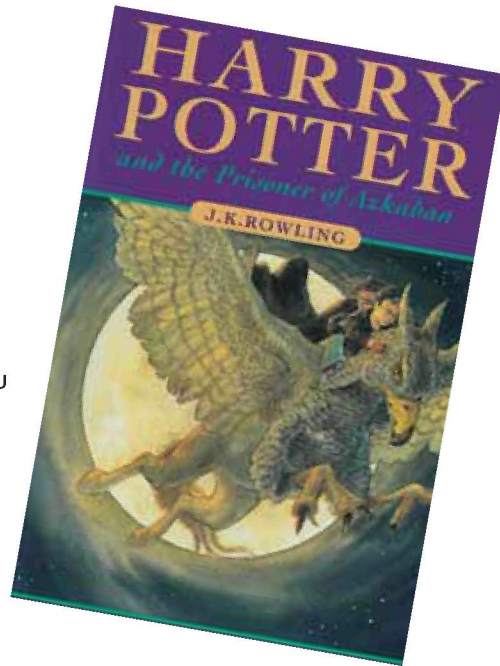
α. Διάβασε για το όνειρο της Μαρίνας και φτιάξε τις ερωτήσεις για τις απαντήσεις που σου δίνουμε. Απάντησε κι εσύ με τη σειρά σου.

Η Μαρίνα θέλει να γίνει συγγραφέας. Της αρέσουν τα βιβλία της Αγγλίδας συγγραφέα Ρόουλινγκ με ήρωα το Χάρι Πότερ, αλλά διαβάζει τα βιβλία και άλλων συγγραφέων. Από τους πιο αγαπημένους της συγγραφείς είναι ο Ιούλιος Βερν. Από αυτόν το συγγραφέα διάβασε τελευταία το βιβλίο «Από τη Γη στη Σελήνη».

1. Της Ρόουλινγκ.
2. Όχι, διαβάζει και άλλων τα βιβλία.
3. Ο Ιούλιος Βερν.

Εσύ:

- ▲ Από ποιους συγγραφείς έχεις διαβάσει βιβλία;
- ▲ Έχεις έναν αγαπημένο συγγραφέα; Ποιον;
- ▲ Μήπως ξέρεις πώς λέγεται ο συγγραφέας του βιβλίου Ροβινσόνας Κρούσος;
- ▲ Άνοιξε ένα βιβλίο γλώσσας του σχολείου και βρες τα ονόματα τριών Ελλήνων συγγραφέων.

β. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με το ουσιαστικό Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ στο σωστό τύπο.

1. Ο έγραψε πολλά βιβλία για παιδιά.
2. Τα βιβλία είχαν μεγάλη επιτυχία.
3. Τα παιδιά ρώτησαν πώς βρίσκει τις ιδέες του.
4. Πολλοί κάνουν κι άλλη δουλειά για να ζήσουν.
5. Τώρα μπορείς να βρεις τα βιβλία αρκετών στο διαδίκτυο.
6. Τα παιδιά θέλουν να καλέσουν κι άλλους στο σχολείο.

9. Συμπλήρωσε τα κενά.

Βρες το σωστό τύπο των λέξεων που είναι στις παρενθέσεις.

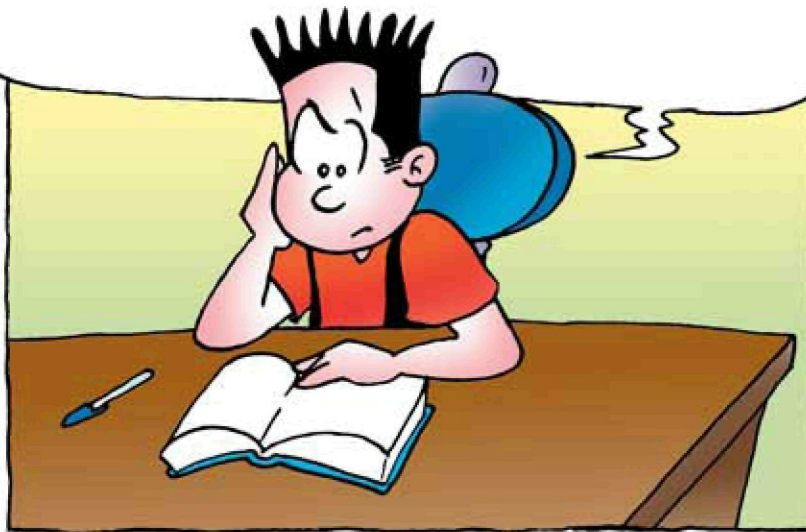
1. Περιμέναμε (εκδρομέας)
να φτάσουν στο ξενοδοχείο, για να αρχίσει η γιορτή.
2. (δεκανέας) είναι και αυτοί στρατιώτες.
3. Τα φώτα (προβολέας) ήταν τόσο δυνατά,
που δεν μπορούσε να δει το κοινό.
4. Μπορείς να μου διαβάσεις το όνομα (αποστολέας) γιατί
δεν είναι γραμμένο καθαρά και δεν το καταλαβαίνω;
5. Είναι ο καλύτερος σ(ε) (τομέας) του.
6. Το μαγαζάκι (κουρέας) ήταν γεμάτο κόσμο.

	ενικός	πληθυντικός
Ονομαστική	ο συγγραφέας	οι συγγραφείς
Γενική	του συγγραφέα	των συγγραφέων
Αιτιατική	το συγγραφέα	τους συγγραφείς
Κλητική	- συγγραφέα	- συγγραφείς

ΘΗΛΥΚΑ ΣΕ -η (-εις) / ονομαστική + αιτιατική ενικού και πληθυντικού

Άντε πάλι: να εξηγήσω τις λέξεις, να χρησιμοποιήσω φράσεις του μαθήματος για να γράψω τις σκέψεις μου, να προτείνω λύσεις για τα προβλήματα, να διατυπώσω υποθέσεις για το πώς δημιουργήθηκαν... Καλά, ούτε πολιτικός αν ήμουν δε θα είχα να σκεφτώ τόσα πράγματα και να πάρω τόσες αποφάσεις!

-η → -ες

η φίλη → οι φίλες
η φωνή → οι φωνές
η βρύση → οι βρύσες
η νοσοκόμα → οι νοσοκόμες

-η → -εις

η πόλη → οι πόλεις
η δύναμη → οι δυνάμεις
η άσκηση → οι ασκήσεις
η λέξη → οι λέξεις
η σκέψη → οι σκέψεις

Συνήθως -όχι πάντα!- ανήκουν σε αυτή την ομάδα οι λέξεις που τελειώνουν σε -ση, -ξη, -ψη.

1. Γράψε στον πληθυντικό...

α. ...πρώτα τις λέξεις. Πρόσεξε την τελευταία συλλαβή και συμπλήρωσε τον κανόνα.

-εις		-ες	
η λέξη	οι λέξεις	η αυλή	οι αυλές
η τάξη	η γνώμη
η λύση	η βροχή
η σκέψη	η γραμμή
η πρόταση	οι προτάσεις	η αδελφή
η τηλεόραση	η λίμνη
η είδηση	η κόρη
η έκθεση	η σκεπή

ΕΝΙΚΟΣ	Ονομαστική	η λέξη	η είδηση
	Αιτιατική	τη λέξη	την είδηση
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	Ονομαστική	οι λέξεις	οι ειδήσεις
	Αιτιατική	τις λέξεις	τις ειδήσεις

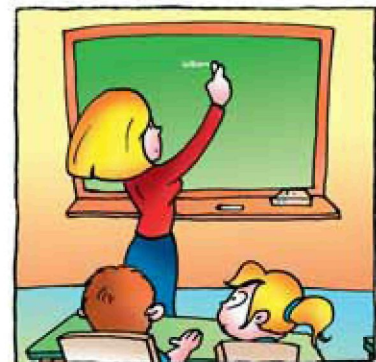
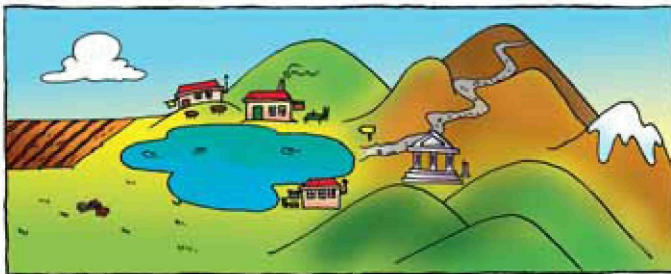
▲ Τι παρατηρείς για τον τόνο;

.....

.....

.....

.....

β. ...και μετά τις φράσεις. Πρόσεξε τον τόνο!

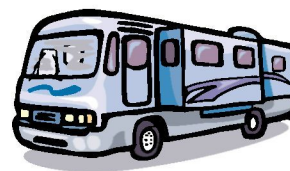
- ✓ μια υπερδεμένη πρόταση ➔ υπερδεμένες προτάσεις
- 1. μια άγνωστη λέξη ➔
- 2. μια δύσκολη εξέταση ➔
- 3. μια επικίνδυνη κατάσταση ➔
- 4. μια σκοτεινή υπόθεση ➔
- 5. μια δυσάρεστη είδηση ➔
- 6. μια επικίνδυνη έκρηξη ➔
- 7. μια σωστή άποψη ➔

2. Εξηγήσου!

Φτιάξε προτάσεις όπως στα παραδείγματα.

- ✓ Το πούλμαν είναι μεγάλο. (έχω: η θέση) → Έχει πολλές θέσεις.
- ✓ Οι καθηγητές δεν μπορούν να πάρουν απόφαση. (υπάρχω: η γνώμη)
- Υπάρχουν πολλές γνώμες.

1. Το κείμενο είναι μεγάλο. (έχω: η γραμμή) →
2. Το βιβλίο είναι κουραστικό. (έχω: η άσκηση) →
3. Το πρόβλημα είναι μπερδεμένο. (θέλω: η πράξη) →
4. Η καθηγήτρια μας βοηθάει. (δίνω: η συμβουλή) →
5. Οι γονείς είναι αυστηροί. (κάνω: η παρατήρηση) →
6. Το τεστ ήθελε πολλή ώρα. (βάζω: η ερώτηση) →

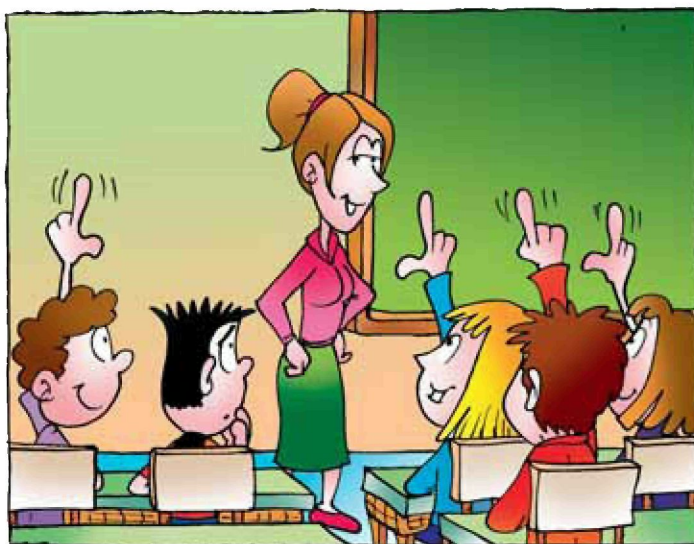
3. Το ένα ή το άλλο;

Συμπλήρωσε με **-ΕΣ** ή **-ΕΙΣ**.

Ήρθαν οι ζέστ..... , αλλά δυστυχώς κοντεύουν οι εξετάσ..... . Γίνεται πανικός. Οι καθηγητές συνέχεια μας βάζουν τις φων..... και οι παρατηρήσ..... πέφτουν βροχή. Η μαθηματικός μάς τρελαίνει στις επαναλήψ..... και μας βάζει προβλήματα που έχουν απ' όλες τις πράξ..... : προσδέσ..... , αφαιρέσ..... , διαιρέσ..... και πολλαπλασιασμούς. Μας απαγορεύει να κοιτάζουμε τις λύσ..... και αγριεύει αν ξεχνάμε τις δοκιμ..... .

Η φιλόλογος μας πρήζει με τις συμβουλ..... και τις κριτικ..... της. Ξαφνικά δεν της αρέσουν οι εκδέσ..... μας και τις γεμίζει σχόλια και διορθώσ..... . Μας λέει να χρησιμοποιούμε πιο ακριβείς λέξ..... στις περιγραφ..... και να αναφέρουμε περισσότερες απόψ..... και γνώμ..... όταν συζητάμε ένα θέμα. Μας λέει επίσης να γράφουμε πάντα ολόκληρες προτάσ..... και να μην ξεχνάμε τα κόμματα και τις τελείες.

Στα Αγγλικά, αντί για τραγούδια και βίντεο, όλη την ώρα κάνουμε μεταφράσ..... και ασκήσ..... γραμματικής. Η καθηγήτρια μας λέει ότι δε φτάνουν οι γνώσ..... μας ούτε και για τις πιο απλές συζητήσ..... . Μισώ τις εξετάσ..... !

Η διήγηση

...Σε μια διήγηση εξιστορούνται πραγματικά γεγονότα, αληθινές καταστάσεις ή φανταστικές. Κεντρικά σημεία της διήγησης είναι ο χρόνος και η χρονική σειρά των καταστάσεων που περιγράφουμε, τα πρόσωπα που συμμετέχουν, ο τόπος όπου εξελίσσονται τα γεγονότα. Στη διήγηση υπάρχουν περιγραφές, απόψεις, κρίσεις, διαπιστώσεις, συμπεράσματα. Σκοπός των διηγήσεων είναι και η μετάδοση πληροφοριών, γνώσεων, απόψεων, ιδεών...

4. Προσοχή στον τόνο!

Κοίταξε τον πίνακα και γράψε τον κανόνα για τη μετακίνηση του τόνου στη γενική πληθυντικού.

η λέξη → οι λέξεις → των λέξεων
 η διήγηση → οι διηγήσεις → των διηγήσεων
 η κατάσταση → οι καταστάσεις → των καταστάσεων

Κανόνας:

.....

5. Τι να προσέχουμε;

Όταν εκφράζουμε τη γνώμη μας για κάτι –γραπτά ή προφορικά– μας ενδιαφέρει:

✓ σαφήνεια / απόψεις → η σαφήνεια των απόψεων

1. τρόπος / διατύπωση / σκέψεις

→

2. ταχύτητα / εναλλαγή / καταστάσεις

→

3. τεκμηρίωση / απόψεις

→

4. παρουσίαση / συνέπειες / πράξη

→

5. λογικός / διατύπωση / κρίσεις / και / διαπιστώσεις

→

6. Όλα μαζί!

Συμπλήρωσε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο των λέξεων που είναι στις παρενθέσεις.

1. Ζήτησε (εξήγηση) για τη χθεσινή συμπεριφορά μου.
2. Οι παπούδες και οι γιαγιάδες τηρούν (παράδοση).
3. Δεν καταλαβαίνω αυτή του (απόφαση).
4. Είχε (τόσος, κίνηση), που κάναμε δύο ώρες να φτάσουμε σπίτι.
5. Η ορκωμοσία (νέος, κυβέρνηση) θα γίνει αύριο το πρωί.
6. Είχα (εντύπωση) ότι εσείς οι δύο γνωρίζετε.
7. Η επίδραση (ένεση) δεν άργησε να φανεί.
8. Κλείσαμε δύο (δέση) στο δέατρο.
9. Αυτές δεν είναι παρά οι συνέπειες (πράξη – πληθυντικός).
10. Μην εξαντλείς (δύναμη – πληθυντικός) από την αρχή του αγώνα.

7. Πες το αλλιώς!

- ✓ Θέλει να λύσει αυτό το πρόβλημα.
- ➔ Θέλει να βρει τη λύση αυτού του προβλήματος.

1. Πού σταματάει το λεωφορείο;
 - ➔ Πού κάνει
2. Σώθηκε επειδή πίστευε.
 - ➔ Τον έσωσε
3. Όταν γεννήθηκε η κόρη τους έφυγαν από την πόλη.
 - ➔ Μετά
4. Αν και οι γονείς τους δεν το ήθελαν, οι δυο νέοι παντρεύτηκαν.
 - ➔ Οι δυο νέοι παντρεύτηκαν, παρά
5. Δεν ξέρω πού θα καταλήξει αυτή η ιστορία.
 - ➔ Δεν ξέρω ποια θα είναι
6. Ήταν αντίθετος με τις αποφάσεις που πήρε η κυβέρνηση.
 - ➔ Ήταν κατά

	ενικού		πληθυντικός	
Ονομαστική	η λέξη	η διήγηση	οι λέξεις	οι διηγήσεις
Γενική	της λέξης*	της διήγησης*	των λέξεων	των διηγήσεων
Αιτιατική	τη λέξη	τη διήγηση	τις λέξεις	τις διηγήσεις

* Υπάρχει και άλλος τύπος στη γενική ενικού, σε **-εως**: διηγήσεως, καταστάσεως, λέξεως, πόλεως κτλ.

1. Πριν την εκδρομή...

Η Έλενα θα πάει εκδρομή. Η μητέρα της δε συμφωνεί με τα πράγματα που θα πάρει μαζί της.

Μαμά: Δύο τσάντες! Αφού πας για τριήμερη! Μην πάρεις τόσα πράγματα! Και όχι κοσμήματα! Θα σου τα κλέψουν. Δε χρειάζεσαι δύο φορέματα, ένα φτάνει. Πιο πρακτικές είναι οι φούστες. Πάρε και μια ζεστή μπλούζα! Μη μας γυρίσεις με κανένα κρουολόγημα!

Έλενα: Σε παρακαλώ, μαμά, μπορείς να μ' αφήσεις να αποφασίσω μόνη μου;

Τα ουσιαστικά που τελειώνουν σε **-ΜΑ** είναι **ΟΥΔΕΤΕΡΑ**. Στον **πληθυντικό** παίρνουν την κατάληξη **-ΜΑΤΑ**.

το ψέμα τα ψέματα
το μάθημα τα μαθήματα
το δέμα
το πρόβλημα
το κλάμα
το χρήμα

ΠΡΟΣΕΞΕ ΟΜΩΣ !

- η κρέμα → οι κρέμες
- η γόμα → οι γόμες
- η φόρμα → οι φόρμες

2. Ουδέτερο ή θηλυκό;

α. Βάλε το άρθρο και γράψε τις λέξεις στον πληθυντικό.

1. τσάντα	7. πρόβλημα
2. πράγμα	8. μαμά
3. φόρεμα	9. γόμα
4. φούστα	10. γάλα
5. κόσμημα	11. νοσοκόμα
6. μπλούζα	12. αίγιγμα

β. Τι παρατηρείς στον τόνο;

3. Η γιαγιά και το κινητό

Η Έλενα είναι έτοιμη για την εκδρομή. Η γιαγιά ανησυχεί κιόλας! Βρες τα ουσιαστικά σε -ΜΑ που λείπουν και συμπλήρωσε.

Γιαγιά: Θα μας κάνεις κανένα *τηλεφώνημα* να ξέρουμε ότι έφτασες;

Έλενα: Τι λες, γιαγιά! Ξέρεις πόσο έχουν τα από την Κρήτη;

Γιαγιά: Τότε να μου στείλεις στο κινητό.

Έλενα: Εντάξει, αλλά θέλω να μου στείλεις κι εσύ ένα

Γιαγιά: Αφού δεν ξέρω...

Έλενα: Έλα να σου δείξω πόσο εύκολο είναι. Κάθε πλήκτρο έχει τρία
 Αν δες το πρώτο, πατάς μία φορά, αν δες το δεύτερο
, πατάς δύο φορές και τρεις φορές αν δες το τρίτο

Γιαγιά: Έχει όλα τα δηλαδή; Για δώσε μου ένα *παράδειγμα*

Έλενα: Όσα δες, γιαγιά. Λοιπόν, στέλνω το :
 «Φτάσαμε καλά, φιλάκια». Το «φ» βλέπεις πού είναι; Για πάτα το πλήκτρο.

Γιαγιά: Α μπα, γιατί βγαίνει το «υ»;

Έλενα: Γιατί το «φ» είναι δεύτερο και πρέπει να πατήσεις δύο φορές.

Γιαγιά: Τώρα κατάλαβα.

Έλενα: Μπράβο, γιαγιά!!

4. Προσοχή στον τόνο!

Κοίταξε τον πίνακα και μετά συμπλήρωσε τον τόνο.

το γράμμα	του γράμμα τος	τα γράμμα τα	των γραμμ άτων
το πρόβλημα	του προβλή ματος	τα προβλή ματα	των προβλη μάτων

1. το δέμα	του δεμα τος	τα δεμα τα	των δεμα τών
2. το πρόγραμμα	του προγραμ ματος	τα προγραμ ματα	των προγραμ ματων
3. το ψέμα	του ψεμα τος	τα ψεμα τα	των ψεμα των
4. το κατάστημα	του καταστη ματος	τα καταστη ματα	των καταστη ματων

5. Από τον έναν αριθμό στον άλλο

Άλλαξε τον αριθμό των λέξεων με τα πλάγια γράμματα, όπως στα παραδείγματα.

- ✓ η λύση του προβλήματος → η λύση των προβλη**μάτων**
- ✓ οι τιμές των καταστημάτων → οι τιμές του καταστή**ματος**
- 1.** οι ώρες του προγράμματος →
- 2.** το χρώμα του υφάσματος →
- 3.** το βάρος των σωμάτων →
- 4.** η ορθογραφία των ονομάτων →
- 5.** ο ήχος του κύματος →
- 6.** η ανάπτυξη των δεμάτων →

6. Πες το αλλιώς!

Άλλαξε τις προτάσεις χρησιμοποιώντας γενική, όπως στο παράδειγμα.

- ✓ Την ώρα που είχαμε διάλειμμα έκανα την άσκηση. → Την ώρα του διαλεί**ματος** έκανα την άσκηση.
- 1.** Προσπαδούσε να λύσει το πρόβλημα.
→ Προσπαδούσε να βρει τη
- 2.** Δεν ξέρω όλες τις λέξεις που είναι σε αυτό το μάθημα.
→ Δεν ξέρω όλες τις λέξεις αυτού
- 3.** Μας είπε πώς λέγονται τα γράμματα.
→ Μας είπε την
- 4.** Πολλοί άνθρωποι δε διακρίνουν τα χρώματα εύκολα.
→ Για πολλούς ανθρώπους η δεν είναι εύκολη.
- 5.** Ο ήλιος άλλαξε το χρώμα που είχε το δέρμα του.
→ Ο ήλιος άλλαξε το
- 6.** Η κυρία που μένει στο πάνω πάτωμα είναι πολύ ευγενική.
→ είναι πολύ ευγενική.

7. Ποιο χρώμα;

α. Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο των λέξεων που είναι στην παρένθεση.

Η χρησιμότητα (χρώμα) είναι μεγάλη. Χάρη σ' αυτά διακρίνουμε μερικά (πράγμα) πιο εύκολα και κάποια άλλα δεν μπορούμε να τα ξεχωρίσουμε! (χρώμα) στέλνουν (μήνυμα) και επηρεάζουν τη διάθεσή μας.

Τα πουλιά διακρίνουν πιο πολλά (χρώμα) από τα άλλα ζώα. Έτσι βρίσκουν ευκολότερα την τροφή τους. (πλάσμα) που ζουν στα βάθη των ωκεανών, κάτω από τη γη ή στο σκοτάδι, δεν ξεχωρίζουν πολλά (χρώμα). Για να ξαφνιαζουν (θύμα) τους, πολλά αρπακτικά ζώα έχουν (χρώμα) της φύσης.

Οι άνθρωποι μπορούν να αλλάζουν (χρώμα) διάφορων (πράγμα) με μπογιά. Αρκούν μόνο τρία (χρώμα) για να φτιάξουμε εκατοντάδες άλλα. Αυτά είναι (βασικός, χρώμα): κόκκινο, μπλε, κίτρινο.

Πριν από πολλά χρόνια οι άνθρωποι έφτιαχναν μπογιές ανακατεύοντας λίπος ζώων με σκόνη από χρωματιστές πέτρες. Αργότερα, έφτιαχναν (χρώμα) από βρασμένα φυτά ή από λιωμένα σκαθάρια! Μετά άρχισε και η παρασκευή (χρώμα) από χυμούς ανακατεμένους με διάφορες ουσίες, όπως ο κρόκος του αυγού ή το λάδι που βγαίνει από διάφορα φυτά.

β. Κοίταξε τα σκίτσα και μίλησε για τη χρησιμότητα των χρωμάτων.

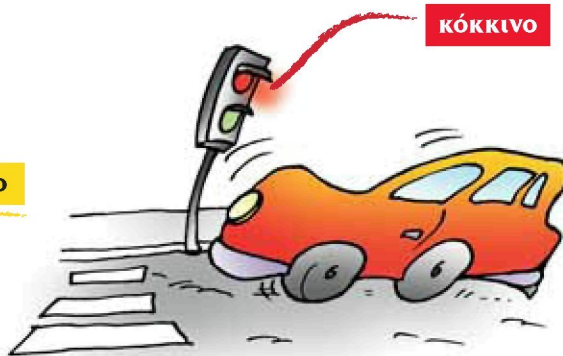
γαλάζιο

μπλε

κόκκινο

κίτρινο

μαύρο

8. Όλα μαζί!

Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο των λέξεων που είναι στην παρένθεση.

1. Υπάρχουν πολλά (ζήτημα) που πρέπει να συζητηθούν.
2. Πέταξε (σκέπασμα) και με ένα (πήδημα) βρέθηκε έξω από το κρεβάτι του.
3. (γάλα) υπάρχουν πολλά, λέει μια διαφήμιση.
4. Πιστεύεις σ(ε) (δαύμα);
5. Η εμφάνιση (σώμα) Ασφαλείας προκάλεσε ένταση.
6. Κατά τη διάρκεια (γύρισμα) οι ηθοποιοί γνωρίστηκαν μεταξύ τους και η ατμόσφαιρα ήταν ευχάριστη.
7. Πας (στοίχημα) ότι θα σε πάρει τηλέφωνο σήμερα κιόλας;
8. Προσπάθησε να βλέπεις την ουσία (πράγμα)!
9. Διάβασα τις λύσεις (δέμα) των εξετάσεων στην εφημερίδα.
10. Η έρευνα και τα αποτελέσματα (πείραμα) του θα δημοσιευτούν σε ένα επιστημονικό περιοδικό.

ΕΥΚΕ ●	Ονομαστική/Αιτιατική	το χρώμα	το πείραμα
	Γενική	του χρώματος	του πειράματος
ΠΡΟΒΟΥΝΤΙΟΣ ●●●	Ονομαστική/Αιτιατική	τα χρώματα	τα πειράματα
	Γενική	των χρωμάτων	των πειραμάτων

1. Μαμάδες και μπαμπάδες

Διάβασε τους διαλόγους και απάντησε στις ερωτήσεις.

Παπούς: Έλενα, σε παρακαλώ, φτιάξε δύο καφέδες για τους μπαμπάδες.

Ελένη: Καλά, παπού, πού είναι η γιαγιά;

Παπούς: Βλέπει τηλεόραση.

Ελένη: Εγώ δεν ξέρω να φτιάχνω καφέ. Οι γιαγιάδες είναι για αυτή τη δουλειά.

1. Για ποιους είναι οι καφέδες που θέλει ο παπούς;
2. Τι κάνει η γιαγιά της Ελένης αυτή τη στιγμή;
3. Ποιες ξέρουν να φτιάχνουν καφέδες;

Ελένη: Μπαμπάκα μου, μ' αγαπάς;

Μπαμπάς: Γιατί ρωτάς; Τι συμβαίνει, πονηρούλα;

Ελένη: Θα πάμε σινεμά απόψε, ρε μπαμπάκα. Θα μου δώσεις 10 ευρώ;

Μπαμπάς: Πάλι σινεμά; Η μαμά το ξέρει;

Ελένη: Έλα τώρα, μπαμπά, αφού οι μπαμπάδες έχουν αδυναμία στις κόρες τους.

Μπαμπάς: Καλά, καλά! Μην αργήσεις όμως!

1. Τι ζητάει η Ελένη από τον μπαμπά της;
2. Γιατί ζητάει από τον μπαμπά της και όχι από τη μαμά της;
3. Εσύ από ποιον ζητάς άδεια για να κάνεις κάτι συνήθως;

Κάποια αρσενικά και θηλυκά ουσιαστικά που λήγουν σε **-ης, -ας, -ης, -ους** παίρνουν μια συλλαβή παραπάνω στον πληθυντικό: **-δες**.

Αυτά τα ουσιαστικά λέγονται **ανισοσύλλαβα**, γιατί έχουν πιο πολλές συλλαβές στον πληθυντικό.

2. Τα ανισοσύλλαβα

Παρατήρησε πώς σχηματίζεται ο πληθυντικός και συμπλήρωσε κι εσύ.

ο ψαράς	οι ψαράδες	ο μανάβης	οι μανάβηδες	ο ταξιτζής	οι ταξιτζήδες
ο παπάς	ο χασάπης	ο μπογιατζής
ο καβγάς	ο σκουπιδιάρης	ο χιμπαντζής
ο βασιλιάς	ο φούρναρης	οι φουρνάρηδες	ο καφές	οι καφέδες
ο βοριάς	ο νοικοκύρης	ο ντενεκές
η γιαγιά	οι γιαγιάδες	η αλεπού	οι αλεπούδες	ο μεζές
η κυρά	η μαιμού	ο παπούς	οι παπούδες
η μαμά				

3. Πώς τους λένε και τι κάνουν;

α. Γράψε ποιοι κάνουν αυτές τις δουλειές.

- ✓ Οι **μανάβηδες** πουλούν φρούτα και λαχανικά.
1. πουλούν κρέας.
 2. πουλάνε εφημερίδες, σοκολάτες, τσιγές, τσιγάρα και ασπιρίνες.
 3. πίνουν ψάρια.
 4. μιλάνε για το Θεό.
 5. επιδιορθώνουν παλιά παπούτσια.
 6. φτιάχνουν (και λένε) τον καφέ.

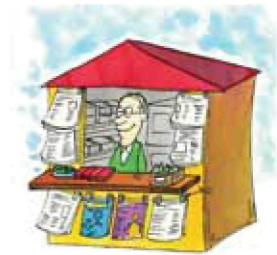
β. Συμπλήρωσε όπως στο παράδειγμα. Η δουλειά...

- ✓ οι **μανάβηδες**:των **μανάβηδων** είναι να πουλούν φρούτα και λαχανικά.
1. οι παλιατζήδες:
 2. οι ταξτζήδες:
 3. οι σφουγγαράδες:
 4. οι καστανάδες:
 5. οι φουρνάρηδες:

4. Ποιοι δουλεύουν στο...

- ✓ **μανάβικο** → οι **μανάβηδες**
1. **μπακάλικο** →
 2. **παλιατζίδικο** →
 3. **ψιλικατζίδικο** →
 4. **χασάπικο** →
 5. **στα χωράφια** →
 6. **στα καράβια** →
 7. **στο χρηματιστήριο** →
 8. **στη διαφήμιση** →
 9. **στο θέατρο** →

5. Ο συγγενής του ανθρώπου

Η Ελένη γράφει μια εργασία για το σχολείο. Το θέμα είναι «Ο πίθηκος: ο πιο στενός συγγενής μας». Τώρα μαζεύει πληροφορίες για τους χιμπαντζήδες. Είναι βιαστική και γράφει μόνο **xx** για τη λέξη ΧΙΜΠΑΝΤΖΗΣ. Συμπλήρωσε και γράψε τη λέξη στο σωστό τύπο. Μην ξεχάσεις το άρθρο.

✓ **xx** Οι χιμπαντζήδες ζουν στην Αφρική, στα πυκνά δάση όπου κάνει ζέστη όλο το χρόνο.

1. Όταν βρέχει, **xx** κάδεται με το κεφάλι σκυμμένο και τα χέρια γύρω από τα πόδια.

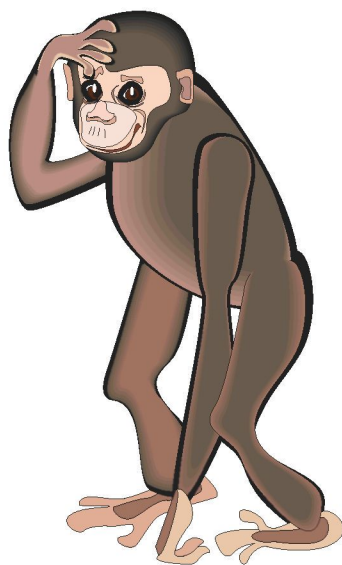
2. **xx** μπορούν να περπατούν όρθιοι με τα δύο πόδια, αλλά δεν το κάνουν συχνά.

3. Κάθε βράδυ **xx** φτιάχνει μια φωλιά για να κοιμηθεί. Περνάει πολλές ώρες στα δέντρα.

4. **xx** ζουν σε μικρές ομάδες, τις κοινότητες. Μέσα σε μια ομάδα **xx** φροντίζει τον άλλο, τον αγκαλιάζει, ψαχουλεύει το τρίχωμά του.

5. **xx** είναι φυτοφάγοι, τρώνε πολλά φρούτα, αλλά τους αρέσουν και τα μυρμήγκια, οι τερμίτες¹, το μέλι, τα αυγά των πουλιών. Για να βρει τερμίτες, **xx** χρησιμοποιεί ένα μικρό κλαδί.

6. **xx** μπορεί να φάει μέχρι πενήντα κιλά μπανάνες σε ένα γεύμα!

1. ο **τερμίτης**: έντομο που ζει στα τροπικά δάση, μοιάζει με μυρμήγκι και τρώει ξύλα.

6. Η πρώτη γνωριμία

Η Ελένη βρήκε σε ένα βιβλίο μια ιστορία για τους χιμπατζήδες. Διάβασε την αρχή της και φαντάσου τι θα γίνει μετά.

Η βροχή έπεφτε από τον ουρανό πάνω στα φύλλα και τη χλόη¹. Όλα ήταν βρεγμένα – ακόμα και τα ζώα. Οι χιμπατζήδες δεν είχαν πού να σταθούν. Μια μητέρα με τα δυο παιδιά της και ένα νεογέννητο κουρνιάσανε² πάνω σ' ένα δέντρο. Οι άλλοι χιμπατζήδες βρίσκονταν εκεί γύρω. Όλοι είχαν την

ίδια στάση: το κεφάλι σκυμμένο και τα χέρια γύρω από τα πόδια. Μονάχα το μικρό ένιωθε άνετα, χωμένο στην αγκαλιά της μάνας του χωρίς να βρέχεται.

Ένας μεγάλος χιμπατζής σήκωσε το κεφάλι του. Στα δέντρα, πέρα από ένα ξέφωτο, φαινόταν ένας άνθρωπος...

7. Πιο πονηρή κι από την αλεπού!

α. Κι αν οι χιμπατζήδες είναι συγγενείς μας, η αλεπού είναι... διάσημη για την πονηριά της. Διάβασε το μύθο του Αισώπου, αφού συμπληρώσεις τα κενά με τη λέξη ΑΛΕΠΟΥ στο σωστό τύπο.

Μια πιάστηκε στην παγίδα και για να γλιτώσει έκοψε την ουρά της και έφυγε. Επειδή όμως ντρεπόταν που ήταν χωρίς ουρά, έλεγε πως αυτή ήταν η μόδα και πως οι ουρές έπρεπε να είναι όλες πολύ κοντές. «Μια ζωή εμείς κουβαλάμε τις ουρές μας, που είναι άσχημες και βαριές. Επιτέλους η μόδα φέτος είναι καλύτερη!» Όμως μια πονηρή τής είπε: «Μόδα είναι ό,τι σε συμφέρει, μου φαίνεται! Η ουρά μιας δεν κάνει τη μόδα!»

Ζαραμπούκα-Αίσωπος (διασκευή)

β. Εσύ ξέρεις κάποιον άλλο μύθο; Πες τον στην τάξη!

1. η χλόη: η πρασινάδα, το γρασίδι.

2. κουρνιάζω: μαζεύομαι για να κοιμηθώ, κάθομαι στη φωλιά.

ενικός

Όνομαστική	ο	μανάβης	ο	ψαράς	ο	παπούς	ο	καφές
Γενική	του	μανάβη	του	ψαρά	του	παπού	του	καφέ
Αιτιατική	το	μανάβη	τον	ψαρά	τον	παπού	τον	καφέ
Κλητική	-	μανάβη	-	ψαρά	-	παπού	-	καφέ

πληθυντικός

Όνομαστική	οι	μανάβηδες	οι	ψαράδες	οι	παπούδες	οι	καφέδες
Γενική	των	μανάβηδων	των	ψαράδων	των	παπούδων	των	καφέδων
Αιτιατική	τους	μανάβηδες	τους	ψαράδες	τους	παπούδες	τους	καφέδες
Κλητική	-	μανάβηδες	-	ψαράδες	-	παπούδες	-	καφέδες

ενικός

Όνομαστική	η	αλεπού	η	γιαγιά	οι	αλεπούδες	οι	γιαγιάδες
Γενική	της	αλεπούς	της	γιαγιάς	των	αλεπούδων	των	γιαγιάδων
Αιτιατική	την	αλεπού	τη	γιαγιά	τις	αλεπούδες	τις	γιαγιάδες
Κλητική	-	αλεπού	-	γιαγιά	-	αλεπούδες	-	γιαγιάδες

πληθυντικός

1. Πο πο τρεξίματα!...

α. Βρες τη λέξη και πες ότι δε σ' αρέσει

ή τα βαριέσαι.

το τρέξιμο

✓ τρέχω, έτρεξα →

➔ Δε μ' αρέσει το τρέξιμο.
Βαριέμαι τα τρεξίματα.

1. γράφω, έγγραφα →

➔

2. πλένω, έπλυνα →

➔

3. τρίβω, έτριψα →

➔

4. σκάβω, έσκαψα →

➔

5. ντύνω, έντυσα →

➔

6. στολίζω, στόλισα →

➔

β. Τι παρατηρείς ως προς τον τόνο;

.....

2. Πες το αλλιώς!

Άλλαξε τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα.

✓ Προτιμώ να σκάβω παρά να γράφω

➔ Προτιμώ

1. Δε μου αρέσει να με στήνουν!

➔ Δε μου αρέσουν

2. Κουράστηκε επειδή έπλενε.

➔ Κουράστηκε από

3. Της αρέσει να ντύνεται απλά.

➔ Της αρέσει το

4. Οι γυναίκες είναι ωραίες όταν βάφονται.

➔ Στις γυναίκες πηγαίνει

5. Πότε θα έχει χπιστεί το σπίτι;

➔ Πότε θα τελειώσει

3. Από ρήμα, ουσιαστικό

α. Σχημάτισε ουσιαστικά σε **-ΩΜΑ** από τα ρήματα και συμπλήρωσε τις προτάσεις με το ουσιαστικό που ταιριάζει.

1. καρφώνω 2. τελειώνω 3. κατορδώνω 4. σημειώνω 5. διπλώνω 6. φορτώνω 7. δικαιώνω	α. Στο ράψιμο και σε πολλές δουλειές το πιο δύσκολο είναι β. των προϊόντων γίνεται πρoί πρoί. γ. Τελείωσε το ωδείο και πήρε δύο δ. Σε πολλές χώρες γίνεται παραβίαση του ανθρώπου. ε. Δεν μπορούσα να διαβάσω την αρχή σου και δεν κατάλαβα τι ήθελες. στ. Έκανε το γύρο του κόσμου με ποδήλατο και είναι πολύ περήφανος για το του. ζ. Άσε καλύτερα <i>τα καρφώματα</i> γιατί θα χάσεις όλους τους φίλους σου.

β. Αντιστοίχισε και γράψε τα ουσιαστικά.

-ισμα -ιμο -ωμα	1. καρφώνω <i>κάρφωμα</i> 2. ξεσκονίζω 3. σκύβω 4. ψήγω 5. κατορδώνω 6. δένω 7. σκουπίζω 8. μπαλώνω 9. γυρίζω 10. καίω

4. Κουίζ γραμματικής

- 1. Τα ουσιαστικά σε -ΩΜΑ, -ΙΣΜΑ, -ΙΜΟ παράγονται από ρήματα, ουσιαστικά ή επίθετα; Φανερώνουν ζώα, ενέργειες, πρόσωπα ή καταστάσεις;**

Για να απαντήσεις ευκολότερα συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις.

Όταν ποτίζω, η ενέργεια που κάνω λέγεται

Όταν φορτώνω, η ενέργεια που κάνω λέγεται

Όταν γράφω, η ενέργεια που κάνω λέγεται

- 2. Από τα ρήματα σε -ΩΝΩ παράγονται ουσιαστικά σε -ΙΜΟ, -ΙΣΜΑ ή -ΩΜΑ;**

Γράψε δύο παραδείγματα:,

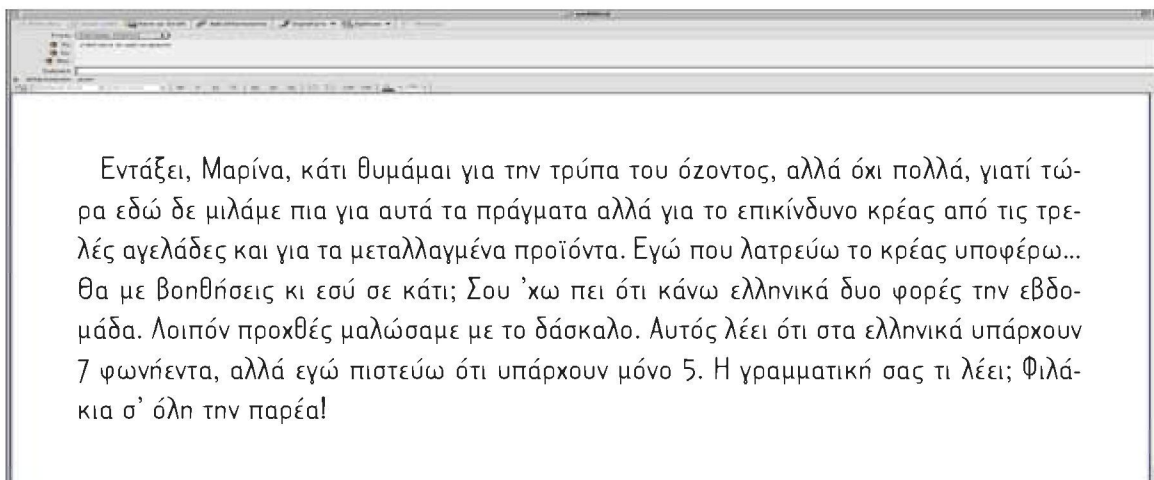
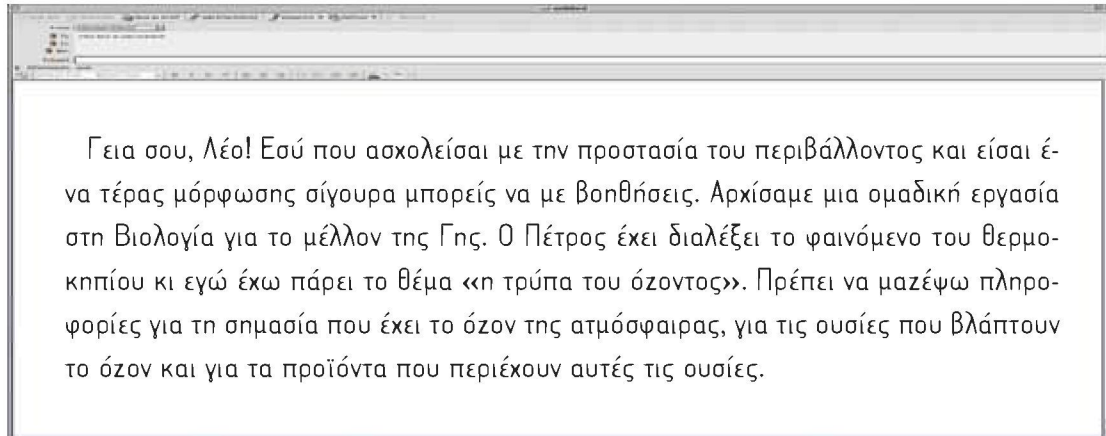
- 3. Από τα ρήματα σε -ΙΖΩ παράγονται ουσιαστικά σε -ΙΜΟ, -ΩΜΑ ή -ΙΣΜΑ;**

Γράψε δύο παραδείγματα:,

	Ονομαστική / Αιτιατική	το γράψιμο
	Γενική	του γραψίματος
	Ονομαστική / Αιτιατική	τα γραψίματα
	Γενική	των γραψιμάτων

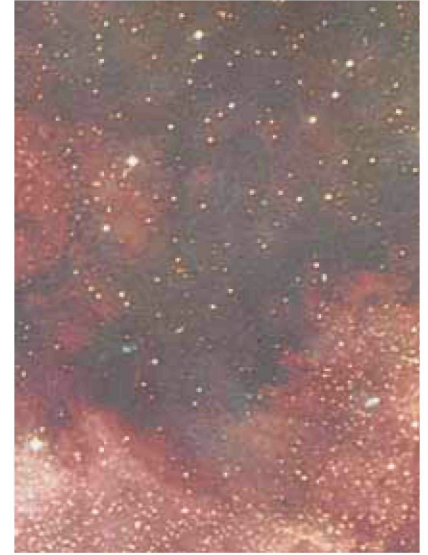
1. Η τρύπα του όζοντος

Διάβασε το μήνυμα της Μαρίνας και το μήνυμα του Λέο και βρες για ποιο θέμα είναι το κάθε σκίτσο. Συμπλήρωσε τις λεζάντες.

2. Τι είναι;

Είναι όλα όσα υπάρχουν – ο αέρας, τα βράχια, οι άνθρωποι, οι πλανήτες, τα άστρα, το διάστημα, οι γαλαξίες. Μέσα του υπάρχουν περισσότερα άστρα από τους κόκκους της άμμου στην παραλία. Συνεχίζεται, συνεχίζεται και μεγαλώνει, μεγαλώνει... Οι αστρονόμοι λένε ότι διαστέλλεται.

Πώς διαστέλλεται το σύμπαν;

Για να φανταστείς καλύτερα τι θα πει διαστολή του σύμπαντος πάρε ένα μπαλόνι, φούσκωσέ το λίγο και φτιάξε κουκίδες πάνω του με το μαρκαδόρο. Φαντάσου ότι οι κουκίδες είναι οι γαλαξίες. Φούσκωσε κι άλλο το μπαλόνι. Θα δεις ότι οι γαλαξίες απομακρύνονται ο ένας από τον άλλο και το σύμπαν διαστέλλεται.

3. Κλίνει τα ουσιαστικά ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ, ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ, ΤΟ ΓΑΛΑ.

ΕΥΚΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ		
Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική
το γεγονός
το σύμπαν
το γάλα

4. Συμπλήρωσε τις προτάσεις.

Χρησιμοποίησε τα ουσιαστικά: ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ, ΤΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ, ΤΟ ΠΡΟΣΩΝ, ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ, ΤΟ ΣΥΜΒΑΝ, ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΤΟ ΦΩΣ, ΤΟ ΠΑΝ, ΤΟ ΜΗΔΕΝ.

- του Λέο είναι η φύση και οι υπολογιστές.
- Για αυτή τη θέση χρειάζονται πολλά Μπορεί να την πάρει τελικά ο κ. Διαμαντόπουλος: ο κατάλογος των του είναι εντυπωσιακός.
- Είναι ! Το σχολείο μας βγήκε πρώτο στους Μαθητικούς Αγώνες Στίβου!
- Ο Πέτρος είναι λίγο εγωιστής: βοηθάει μόνο αν έχει κάποιο
- Το δέμα είναι βαρετό και δεν παρουσιάζει κανένα
- Προσπάθησε να μας πεις με τη σειρά που έγιναν.
- Όλοι μπορούμε να κάνουμε κάτι για
- Για να κοιμηθώ, θέλω σκοτάδι στο δωμάτιο. Μ' ενοχλεί η λάμψη του δρόμου.
- Το τρέχει με 300.000 χιλιόμετρα το δευτερόλεπτο. Η ταχύτητα του είναι η μεγαλύτερη δυνατή ταχύτητα.
- Έκανα τα για να με πάρουν σε αυτή τη δουλειά και τα κατάφερα.

5. Άλλαξε τις υπογραμμισμένες λέξεις όπως στο παράδειγμα.

✓ Προσέξτε από πού προέρχονται τα κρέατα που τρώτε.

→ Προσέξτε την προέλευση των κρεάτων που τρώτε.

1. Οι έμποροι είναι υποχρεωμένοι να γράφουν πόσο κοστίζουν τα προϊόντα.

→

2. Προσέξτε τι περιέχει το προϊόν.

→

3. Με την αρρώστια των «τρελών αγελάδων» καταναλώνεται λιγότερο κρέας.

→

4. Παρόλο που ο κόσμος αγοράζει λιγότερο κρέας, τα κρέατα δεν είναι πιο φτηνά.

→

5. Μ' αρέσει να μυρίζω το φρέσκο γάλα.

→

6. Το όζον

α. Διάβασε τις πληροφορίες του Λέο και γράψε αντί για O_3 τη λέξη ΟΖΟΝ (στο σωστό τύπο και με το άρθρο).

ΤΙ ΕΙΝΑΙ O_3 ;

O_3 Το όζον είναι αέριο, έχει χρώμα μπλε και μυρίζει κάπως σαν το χλώριο. Είναι συγγενές με το οξυγόνο. Το μόριο O_3 αποτελείται (είναι φτιαγμένο) από τρία άτομα οξυγόνου. Όσο είναι ψηλά στην ατμόσφαιρα το στρώμα O_3 είναι χρήσιμο, γιατί μας προστατεύει από τη βλαβερή ακτινοβολία του Ήλιου... Αλλά καλύτερα να μην το έχουμε κοντά μας σε μεγάλες ποσότητες, γιατί O_3 είναι μια πολύ τοξική ουσία, που ερεθίζει τους πνεύμονες. Χρησιμοποιούν O_3 για να καθαρίσουν το νερό, γιατί σκοτώνει πολύ γρήγορα τα μικρόβια. Επίσης το χρησιμοποιούμε για να κάνουμε τα ρούχα πιο λευκά.

ΠΩΣ ΣΧΗΜΑΤΙΖΕΤΑΙ O_3 ;

O_3 σχηματίζεται στην ανώτερη ατμόσφαιρα, όταν οι (υπεριώδεις) ακτίνες του Ήλιου διασπούν τα μόρια του οξυγόνου (O_2) σε χωριστά άτομα. Τα ελεύθερα άτομα ενώνονται με άλλα μόρια οξυγόνου και έτσι σχηματίζονται τα μόρια O_3 Δορυφόροι φωτογράφισαν τη μείωση O_3 στο Νότιο Πόλο από το 1970. Οι τρύπες στο στρώμα O_3 εμφανίζονται πάνω από τους Πόλους κάθε άνοιξη και κάθε χρόνο γίνονται μεγαλύτερες και διαρκούν πιο πολύ.

ΓΙΑΤΙ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ ΜΙΑ ΤΡΥΠΑ

ΣΤΟ ΣΤΡΩΜΑ O₃;

Στα ψυγεία, στα κλιματιστικά, στους πυροσβεστήρες, στα σπρέι χρησιμοποιούμε αέρια που λέγονται χλωροφθοράνθρακες (τα CFCs). Αυτά τα αέρια ανεβαίνουν σιγά σιγά στην ατμόσφαιρα και καταστρέφουν O₃ που υπάρχει ψηλά στην ατμόσφαιρα και μας προστατεύει από τη βλαβερή ακτινοβολία του Ήλιου. Ένα άτομο χλωρίου καταστρέφει 100.000 μόρια O₃ Ευτυχώς οι άνθρωποι έχουν καταλάβει πλέον τον κίνδυνο και σε πολλές χώρες είναι απαγορευμένα τα αέρια που κάνουν ζημιά στο στρώμα O₃ Πιστεύεται ότι, αν προσέχουμε, η κατάσταση στην ατμόσφαιρα θα είναι όπως παλιά σε περίπου 100 χρόνια.

β. Τι ξέρεις τώρα για την τρύπα του όζοντος; Απάντησε στις ερωτήσεις.

1. Πώς λέγεται το πιο ψηλό στρώμα της ατμόσφαιρας;
2. Στη Χημεία ποιο στοιχείο έχει τον τύπο O₃; Γιατί έχει αυτόν τον τύπο;
3. Τι διαπίστωσαν οι δορυφόροι πάνω από τους Πόλους;
4. Τι σχέση έχει το χλώριο με την ατμόσφαιρα;
5. Τι μπορούμε να κάνουμε για να μην καταστρέφουμε το όζον της ατμόσφαιρας;

ΠΡΟΣΟΧΗ!

το οξύ → τα οξέα

το δάκρυ → τα δάκρυα

το δόρυ → τα δόρατα

ευκρίσ

Όνομαστική/Αιτιατική	το προϊόν	το φωνήεν	το μηδέν	το καδεστώς
Γενική	του προϊόντος	του φωνήεντος	του μηδενός	του καδεστώτος

πάρουτικος

Όνομαστική/Αιτιατική	τα προϊόντα	τα φωνήεντα	-	τα καδεστώτα
Γενική	των προϊόντων	των φωνηέντων	-	των καδεστώτων

ευκρίσ

Όνομαστική/Αιτιατική	το γεγονός	το δάκρυ	το οξύ	το δόρυ
Γενική	του γεγονότος	του δακρύου	οξέος	του δόρατος

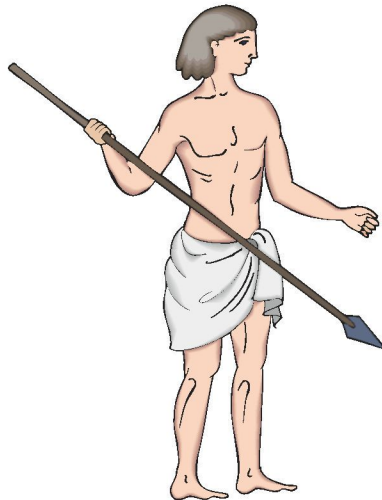
πάρουτικος

Όνομαστική/Αιτιατική	τα γεγονότα	τα δάκρυα	τα οξέα	τα δόρατα
Γενική	των γεγονότων	των δακρύων	των οξέων	των δοράτων

7. Συμπλήρωσε τα κενά.

Βρες το σωστό τύπο των λέξεων που είναι στις παρενθέσεις.

1. (δάκρυ) δεν ωφελούν σε αυτή την περίπτωση.
2. Μετά (γεγονός) τα οποία συνέβησαν χτες, πρέπει να αλλάξουμε το σχέδιό μας.
3. Έδειξε (μεγάλος, ενδιαφέρον) για τα προβλήματά μας.
4. Τελικά, κατάλαβες πόσα είναι (φωνήεν);
5. Αγοράζουν μόνο (φρέσκος, κρέας).
6. Η τιμή (κρέας) δεν αυξήθηκε καθόλου το τελευταίο τρίμηνο.
7. Εξαιτίας (καθεστώς) οι πολίτες δεν μπορούσαν να διαμαρτυρηθούν.
8. Η θερμοκρασία είχε πέσει κάτω (μηδέν).
9. (δόρυ) ήταν πολεμικό όπλο των αρχαίων, ένα μακρύ ξύλινο κοντάρι με μεταλλική αιχμή. Σήμερα λέμε την έκφραση «η αιχμή (δόρυ)». Μπορείς να φανταστείς τι σημαίνει;

1. Πρωί πρωί στο μικρό λιμάνι...

Συμπλήρωσε με τη λέξη της παρένθεσης στον πληθυντικό.

Έχουν γυρίσει (το ψαράδικο)
 και (ο ψαράς)
 πουλάνε την ψαριά τους. Γύρω γύρω πετούν (ο γλάρος) Στην παραλία (ο παπούς) κουβεντιάζουν, (η νοικοκυρά) παζαρεύουν τα ψάρια, (ο τουρίστας) κάνουν βόλτα, δυο (το κορίτσι) ετοιμάζονται για μπάνιο.

Στο μικρό εστιατόριο από κάτω κρεμούν (το χταπόδι) , δυο (ο Γερμανός) κάδονται και περιμένουν το πρωινό τους, (ο σερβιτόρος) ετοιμάζουν τα τραπέζια, (το σκυλί και η γάτα) ψάχνουν να βρουν κάτι να φάνε.

Στη διπλανή οικοδομή έχουν ήδη αρχίσει να δουλεύουν (ο χτίστης και ο μπογιατζής)

2. Να ζήσετε!

Παντρεύεται η ξαδέρφη η Μαρώ, που διδάσκει Αγγλικά σ' ένα φροντιστήριο. Ο γαμπρός είναι προγραμματιστής. Διδάσκει Πληροφορική στο γυμνάσιο. Πες ποιους κάλεσαν.

- ο ιδιοκτήτης του φροντιστηρίου • ο κύριος Κιντής και η γυναίκα του • ο κύριος Παυλόπουλος
- ο διευθυντής του Γυμνασίου • ο πρόεδρος • η καθηγήτρια Γερμανικών και η αδελφή της
- ο παπάς • οι θείοι • οι θείες και όλα τα ξαδέρφια από το χωριό • φίλοι
- κομπιουτεράδες και εκπαιδευτικοί

3. Για το γάμο όλοι βοηθάνε.

Φτιάξε προτάσεις.

- ✓ ξαδέρφη Μελίνα / νύφη / χτένισε
- ➔ Η ξαδέρφη η Μελίνα χτένισε τη νύφη.

1. πεδερός / προσκλήσεις / έστειλε

2. δεία Ουρανία / νυφικό / έραψε

3. γαμπρός / παπάς / ειδοποίησε

4. δεία Πηνελόπη / εκκλησία / διακόσμησε

5. κουμπάρος / καλεσμένοι / φιλοξένησε

6. δείος Κώστας / μουσικοί / βρήκε

7. πρόεδρος / λόγος / έγραψε

8. κουμπάρα / λαμπάδες / διάλεξε

9. πεθερά / τούρτα / έφτιαξε

4. Όλα του γάμου δύσκολα!

Πες τι έγινε χρησιμοποιώντας τις λέξεις που δίνονται, όπως στο παράδειγμα.

- ✓ έδωσε μια κλοτσιά: γαμπρός / πεθερά
- ➔ Ο γαμπρός έδωσε μια κλοτσιά στην πεθερά.

1. μάλωσε με: νύφη / γαμπρός

2. έδωσε ένα χαστούκι σε: πεθερά / πεδερός

3. ήρθε χωρίς: διευθυντής / γυναίκα του

4. έριξαν νερό: μαθητές / νιόπαντροι

5. χόρεψε με: κουμπάρα / παπάς

6. δε μίλησε σε: πρόεδρος / καλεσμένοι

7. φώναξε: γείτονες / αστυνομία

5. Και ο γάμος υποχρεωτικός

Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο των ουσιαστικών και πες πώς παντρεύονταν οι Ίνκας.

Όλοι οι Ίνκας ήταν υποχρεωμένοι να παντρεύονται.

Ο πραγματικός πλούτος (χώρα)

είναι τα παιδιά, έλεγε

(αυτοκράτορας). Χρειάζονται πολλοί

..... (άνθρωπος) για να κατασκευάσουν

..... (δρόμος) και

(γέφυρα).

..... (γάμος) γίνονταν ομαδικά.

Οι Ίνκας παντρεύονταν γύρω στα είκοσι πέντε τους

χρόνια. Ερχόταν σ(ε) (χωριό) για

..... (αυτοκράτορας), ο «τοκοριοκόκ», «αυτός που τα βλέπει όλα». Όλοι

οι νέοι έμπαιναν σε δύο (σειρά),

..... (αγόρι) και

..... (κορίτσι), και οι άντρες διάλεγαν

..... (σύζυγος) τους.

Οι κοπέλες δεν μπορούσαν να πουν

..... (γνώμη) τους.

Αφού έκανε (επιλογή) του, το αγόρι φορούσε ένα σανδάλι στο δεξι

πόδι (γυναίκα) του. Οι δυο

..... (οικογένεια)

αντάλλασσαν (δώρο) και γινόταν ένα μεγάλο γλέντι.

6. Τι σκέφτονται τα παιδιά;

Όταν ο Αλέξης και η Έλενα συζητούν για το χωριό, σκέφτονται τα ωραία πράγματα...

✓ τα παραμύθια / η θεία	➔	τα παραμύθια της θείας
1. ο ήχος / η καμπάνα	➔	
2. η γεύση / το καρπούζι	➔	
3. το χρώμα / ο ουρανός	➔	
4. η δροσιά / η θάλασσα	➔	
5. ο πλάτανος / η πλατεία	➔	
6. το γκάρισμα / το γαϊδούρι	➔	
7. τα λουλούδια / ο κήπος	➔	
8. ο καθαρός αέρας / το βουνό	➔	
9. η φωλιά / ο πελαργός	➔	
10. η χαρά / το πανηγύρι	➔	

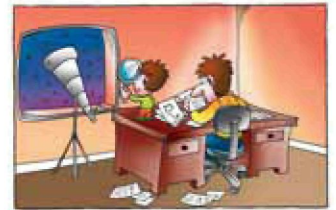
7. Σχημάτισε προτάσεις.

Χρησιμοποίησε τα ουσιαστικά στην παρένθεση. Βάλε το πρώτο στον πληθυντικό.

- ✓ Μαθαίνω για τις χώρες της Ευρώπης (η χώρα / η Ευρώπη).
1. Μαθαίνουμε (η πόλη / η Ελλάδα).
 2. Νιώθω (η σταγόνα / η βροχή).
 3. Δεν αντέχω άλλο (η φωνή / η γειτόνισσα).
 4. Δένουμε (η άκρη / η κλωστή).
 5. Ξέρω σε πολλές γλώσσες (η μέρα / η εβδομάδα).
 6. Κάνει τέλεια (η άσκηση / η γυμναστική).
 7. Παίζουμε κάτω από (η λεύκα / η αυλή).
 8. Παρατηρώ (η φάση / η Σελήνη).
 9. Δεν καταλαβαίνω όλες (η λέξη / η πρόταση).
 10. Αλλάζουν (η πόρτα / η πολυκατοικία).

8. Γράψε τις προτάσεις στον πληθυντικό.

- ✓ Ο υπάλληλος ελέγχει το διαβατήριο του επιβάτη.
➔ Οι υπάλληλοι ελέγχουν τα διαβατήρια των επιβατών.

1. Ο μπογιατζής βάφει τον τοίχο του σπιτιού.
➔
2. Η κοπέλα οδηγεί το αμάξι του πατέρα της.
➔
3. Ο φαναρτζής¹ επισκευάζει τη λαμαρίνα του αυτοκινήτου.
➔
4. Ο καθηγητής γράφει το βαθμό της μαθήτριας.
➔
5. Ο οφθαλμίατρος εξετάζει το μάτι του αρρώστου.
➔
6. Ο αστρονόμος παρατηρεί την κίνηση του πλανήτη.
➔
7. Ο αρχιτέκτονας μελετά το σχέδιο του κτιρίου.
➔
8. Ο ζωολόγος εξετάζει το χορό της μέλισσας.
➔

1. ο φαναρτζής: ο μάστορας που διορθώνει και βάφει τις λαμαρίνες του αυτοκινήτου.

9. Φτιάξε φράσεις όπως στο παράδειγμα.

- ✓ οι τιμές / εφημερίδες-περιοδικά
- ➔ οι τιμές των εφημερίδων και των περιοδικών

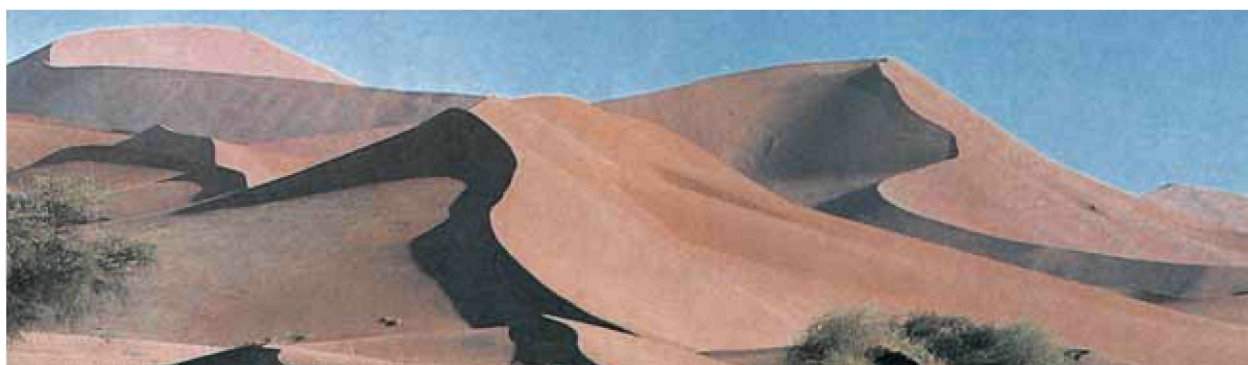

1. μισθός / εργάτες-υπάλληλοι
➔
2. το πρόγραμμα / μαθήματα-εκπομπή
➔
3. τα ανταλλακτικά / αυτοκίνητα-φορτηγά
➔
4. το γραφείο / δάσκαλοι-καθηγητές
➔
5. το ωράριο / καταστήματα-τράπεζες
➔
6. ο σύλλογος / Βούλγαροι-Ρώσοι
➔
7. η καθαρότητα / λίμνες-θάλασσες
➔
8. τα καυσαέρια / λεωφορεία-ταξί
➔

10. Συμπλήρωσε τα κενά.

Βρες το σωστό τύπο των λέξεων που είναι στις παρενθέσεις.

Οι σπάνιες αλλά πάντα βίαιες νεροποντές της ερήμου (η έρημος) προκαλούν καταστροφές, αλλά και δίνουν ζωή. Μετά τη βροχή, (ο σπόρος) που ήταν δαμμένοι (το έδαφος) από την τελευταία βροχόπτωση βλασταίνουν και χιλιάδες αυγά εντόμων εκκολάπτονται. Για λίγες μέρες (η έρημος) ζωντανεύει και ολόκληρες στρατιές από μύγες, μέλισσες και σφήκες βοηθούν τα φυτά να γονιμοποιηθούν μεταφέροντας γύρη από σε (το άνθος). Δύο μήνες μετά τις βροχές (η έρημος) είναι και πάλι άδεια. (το άνθος) και τα έντομα έχουν εξαφανιστεί. Όμως αμέτρητοι (ο σπόρος) και αυγά βρίσκονται και πάλι μέσα (το έδαφος). Πολλά από αυτά θα φαγωθούν από τους μόνιμους (ο κάτοικος) (η έρημος), μερικά όμως θα επιζήσουν μέχρι την επόμενη βροχή για να ξαναρχίσει (ο κύκλος) της ζωής.

11. Πειράματα!

Ο Πέτρος εξηγεί στον ξάδερφό του τον Πετράκη τι είναι αυτό το τόξο που βλέπει στον ουρανό. Του λέει, μάλιστα, να κάνει και ένα πείραμα για να καταλάβει καλύτερα τι γίνεται. Συμπλήρωσε τα κενά και πες αν έχεις κάνει ποτέ αυτό το πείραμα κι εσύ!

Το φως που βγαίνει από μια λάμπα ή από (ένας, φακός) φαίνεται άσπρο ή κίτρινο. Στην πραγματικότητα όμως αυτό που βλέπουμε είναι πολλά (χρώμα) μαζί. Αυτή (ανακάλυψη) την έκανε ένας γνωστός επιστήμονας, ο Ισαάκ Νεύτων. Ο Νεύτων έριξε μια ακτίδα (φως) πάνω σε ένα (γυάλινο, σώμα) που λέγεται (πρίσμα). Τότε παρατήρησε ότι αυτό το φως σχημάτιζε (ένας, τόξο), που είναι το λευκό φως χωρισμένο σε) (χρώμα) που το αποτελούν. Όταν το φως χωρίζεται, δημιουργεί το φάσμα (φως).

Γέμισε μια λεκάνη με νερό μέχρι τη μέση και βάλε (ένας, καθρέφτης) μέσα στη λεκάνη. Χρησιμοποίησε (πλαστελίνη) για να τον στερεώσεις σε πλάγια θέση. Ρίξε το φως (ένας, φακός) πάνω σε) (μέρος, καθρέφτης) που βρίσκεται κάτω από το νερό. Κράτα ένα κομμάτι (λευκός, χαρτί) πάνω από (φακός). Κούνα αργά (φακός) και θα εμφανιστεί το φάσμα (φως) στο χαρτί. Έτσι δημιουργείται (ουράνιος, τόξο), όταν το φως (ήλιος) περνάει μέσα από (σταγόνα, βροχή).

Χρώματα, Μικροί επιστήμονες, Μοντέρνοι Καιροί (διασκευή)

12. Δορυφόροι για επικοινωνία, πόλεμο και κατασκοπεία

Συμπλήρωσε το κείμενο με τις λέξεις που είναι σε παρένθεση στο σωστό τύπο.

Οι τηλεπικοινωνιακοί δορυφόροι είναι το νευρικό σύστημα της Γης. Από αυτούς περνούν μηνύματα και πληροφορίες που επιτρέπουν (η άμεση επικοινωνία / κυβερνήσεις, πρεσβείες, τράπεζες, χρηματιστήρια, εταιρείες, επιχειρηματίες και απλοί πολίτες)

Οι στρατιωτικοί είχαν καταλάβει από παλιά πόσο σημαντική μπορεί να είναι (η κυριαρχία / το διάστημα) για (η έκβαση / ο πόλεμος)

Ένας από αυτούς, ο Κόλιν Πάουελ, που αργότερα έγινε (υπουργός / εξωτερικά / οι Ηνωμένες Πολιτείες / Αμερική) , έλεγε ότι οι δορυφόροι ήταν ο πιο σημαντικός παράγοντας για (η ανάπτυξη / το δίκτυο / διοίκηση, έλεγχος και επικοινωνίες) στον πόλεμο του Περσικού Κόλπου.

Σ' έναν άλλο πόλεμο, (ο πόλεμος / το Κοσσυφοπέδιο) , οι ΗΠΑ χρησιμοποίησαν 119 δορυφόρους για (η κατασκοπεία / οι εχθρικές δυνάμεις) , (η άμεση επικοινωνία / μεταξύ / το πεδίο / μάχη / και / η κεντρική διοίκηση)

και (η καθοδήγηση / τα μαχητικά αεροπλάνα) Κάποιοι δορυφόροι μάλιστα λειτουργούν μόνο και μόνο για (η κατασκοπεία / άλλοι δορυφόροι) Το 1998, η ανακάλυψη ότι με το σύστημα Echelon οι Αμερικανοί παρακολουθούσαν όλες τις τηλεφωνικές συνδιαλέξεις, τα φαξ και τα e-mail στην Ευρώπη προκάλεσε κάποιο σοκ...

